Գրադարան

Ազգ
Azg
30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2007 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 198 (3850)

Ահաբեկչություն Բաքվում

Երեկվանից Ադրբեջանի մայրաքաղաքում փակ են ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատները: Ըստ տեղի անվտանգության ծառայությունների, վահաբական որոշ շրջանակներ ահաբեկչություն էին ծրագրել դեսպանատների եւ պետական կառույցների դեմ: Հաղորդվում է, որ ահաբեկչության կազմակերպիչը եղել է Ադրբեջանի բանակի մի սպա, որը համագործակցելով կրոնական ծայրահեղական խմբավորումների հետ, նախապատրաստել էր մի շարք ահաբեկչություններ Բաքվում: ԱՄՆ-ի դեսպանատունը հաղորդագրություն է տարածել Ադրբեջանում ապրող իր քաղաքացիների համար, նշելով, որ դեսպանատան աշխատանքները ժամանակավորապես սահմանափակվում են, մի շարք բաժիններ չեն աշխատելու:

Հարձակում գնացքի վրա

Բաքու-Տյումեն երթուղու շարժակազմի վրա հարձակվել են սառը զենքով զինված մի քանի տասնյակ մարդիկ: Հաղորդվում է, որ հարձակումը կատարվել է Կալմիկիայի Արտեզիան կոչվող կայարանում: Հարձակման հետեւանքով տուժել են 25 ադրբեջանցի ուղեւորներ: Տուժածների թվում են նաեւ Ադրբեջանի պետական երկաթուղու աշխատողներ, տրանսպորտային միլիցիայի աշխատակիցներ եւ զինվորներ:

Ի՞նչ անի ժողովրդի այն հատվածը, որ ոչ «սրանց» է ուզում, ոչ «նրանց»

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հոկտեմբերի 26-ին Ազատության հրապարակում 10-15 հազար մարդկանց առջեւ ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մոտ մեկուկես ժամ տեւած ելույթը բավական ուշագրավ իրադարձություն էր՝ հատկապես հետագա զարգացումների մասին վերլուծություններ անելու տեսանկյունից: Թե ինչ ասաց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, թե ինչերի անդրադարձավ, արդեն ներկայացվել է: Չգիտենք, ում համար ինչ նշանակություն ուներ նախկին նախագահի ելույթը եւ ով ինչի համար էր հայտնվել Ազատության հրապարակում, բայց մենք կընդգծեինք մի այլ հանգամանք, որին այս օրերին հաստատ շատերն անդրադարձած կլինեն՝ թեկուզ ոչ բարձրաձայն:

Նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթը քաղաքական հեռանկարների մասին մտորելու եւ քաղաքական հաշվարկների հնարավորություն ընձեռելուց բացի ստեղծեց մի իրավիճակ, երբ փաստորեն նախագահական ընտրություններից մի քանի ամիս առաջ ժողովուրդը կանգնեց առայժմ երկու բեւեռների միջեւ ընտրություն կատարելու պարտադրանքի առաջ: Այն ժողովուրդը, որը տեսել է Տեր-Պետրոսյանի նախագահության շրջանի ծայրահեղ անմարդկային կենսակերպը, այն ժողովուրդը, որ տեսել է նաեւ Ռոբերտ Քոչարյանի իշխանության ժամանակների անարդարությունները, այսօր կանգնել է մի ընտրության առաջ, որը տագնապ ստեղծելուց բացի ոչինչ չի կարող նշանակել: Սարսափելի է լսել ներկաների եւ նախկինների՝ երկուստեք հնչեցրած քննադատություններն ու մեղադրանքները, որոնցից հասարակ քաղաքացին, ով ոչ մի շահով որեւէ մեկի շրջանակներին շաղկապված չէ եւ ապրում է իր օրվա հացի խնդիրը լուծելով, կարող է միայն մտասանջվել, որ իր ընտրությունը, ըստ էության, այս երկուսի մեջ է լինում: Չնայած նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հայտարարությամբ, նախկին նախագահը ընդդիմության հիմնական թեկնածու չի լինելու, որովհետեւ ավելի բարձր վարկանիշ ունեցող ընդդիմադիրներ էլ կան, բայց, ըստ էության, եթե այսպես շարունակվի, երկու հիմնական բեւեռ է ստացվում:

Փողոցում հասարակ քաղաքացիների հետ մեր թռուցիկ հարցախույզը ապացուցում է, որ մարդիկ ըստ ամենայնի մտահոգ են ստեղծված հակամարտ վիճակից:

Տես էջ 2

ԵՐԵՎԱՆ

ԱԺ նախագահը Հայաստանում գունավոր հեղափոխության սպառնալիք չի տեսնում

Երեկ Ազգային ժողովում խորհրդարանական խմբակցությունների ղեկավարները խուսափում էին կարծիք հայտնել Ազատության հրապարակում Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթի առթիվ, ճիշտ է, ոչ ուղղակի, այլ տարբեր պատճառաբանություններով, մի մասն էլ պարզապես շենքի սահմաններում չէր:

ԱԺ նախագահ Տիգրան Թորոսյանն է միայն մի քանի խոսք ասել՝ այս թեմայով տրված հարցերին ի պատասխան: Նախ, ըստ նրա, ովքեր էլ նախագահի թեկնածու առաջադրվեն՝ ՀՀԿ-ի նման ազդեցիկ կուսակցությունն իր մարտավարությունը փոխելու կարիք չունի: Իսկ բուն հանրահավաքը, նրա կարծիքով, կազմակերպիչների սպասելիքները չի արդարացրել, թեեւ շատ բան էին արել շատ ժողովուրդ հավաքելու համար. «Գունավոր հեղափոխություններ Հայաստանում տեղի չեն ունենա, որովհետեւ մեր ժողովուրդը հիանալի տեսնում է, որ գունավոր հեղափոխություններից որեւէ լավ բան չի ծնվում», ասել է նա:

Մ. Խ.

Վազգեն Մանուկյանն առաջադրվելու է

Երեկ Վազգեն Մանուկյանը բացառել է, որ նախագահական ընտրությունների ինչ-որ փուլում կսատարի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին: Տեր-Պետրոսյանի հայտարարությունից հետո, ըստ որի, նախագահի թեկնածու է առաջադրվելու, նա շարունակում է պնդել, որ իր թեկնածությունը դնելու է. «Ինչ վերաբերում է նրա դնել-չդնելուն՝ ապա նա սովորական թեկնածու լինելուց բացի նաեւ առաջին նախագահ է եղել եւ իր օրոք Հայաստանն ինչ-որ վիճակում եղել է... մի օր դրա մասին էլ կխոսենք», ասել է նա:

Մ. Խ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սեւանա լիճը շարունակում է բարձրանալ

Հոկտեմբերի 29-ի դրությամբ Սեւանա լիճը ծովի մակերեւույթից գտնվում է 1898,80 մետր բարձրության վրա, ինչը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ բարձր է 46 սմ-ով: Հաղորդվում է, որ հունվարի 1-ից մինչեւ օրս «Արփա-Սեւան» թունելով Սեւանա լիճ է տեղափոխվել 148,737 մլն խմ ջուր, որն անհամեմատ ավելի է 2006-ի նույն ժամանակաշրջանի ցուցանիշից: Մայիսի 20-ից մինչեւ օրս ոռոգման նպատակով լճից բաց է թողնվել 151,864 մլն խմ ջուր:

Ինչու չեն սիրում կովկասցիներին

Ռուսական լրատվամիջոցները հաղորդում են, որ Մոսկվայում բնակարանային գողության պահին ձերբակալվել են Վրաստանի եւ Հայաստանի 3 քաղաքացիներ: Նրանք Մոսկվայի շենքերից մեկի երրորդ հարկի բնակարան են փորձել մտնել ջարդելով դուռը եւ ուշադրություն չեն դարձրել, որ բնակարանն ազդանշանային համակարգ ունի: Տեսնելով ոստիկանության աշխատակիցներին՝ հանցագործները փորձել են փախչել, երկուսը թռել են պատշգամբից, սակայն ձերբակալվել են, երրորդին ձերբակալել են բնակարանում: Նրանցից մեկն այժմ գտնվում է հիվանդանոցում, մյուս երկուսը՝ քննչական մեկուսարանում:

Իրանը եւ Սիրիան սատարում են Թուրքիային

Իրանի եւ Սիրիայի արտգործնախարարներ Մանուչեհր Մոթթաքին եւ Վալիդ Մուալեմը հայտարարել են Իրաքի հյուսիսում գործող քուրդ ահաբեկիչների դեմ պայքարելու անհրաժեշտության մասին: Համապատասխան հայտարարություն նրանք երեկ արել են Դամասկոսում: Իսլամական Հանրապետության արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավարը «դատապարտել է Քրդական աշխատավորական կուսակցության զինյալների ահաբեկչությունները»: Իր հերթին Մուալեմն ընդգծել է, որ այդ հարցում Դամասկոսի դիրքորոշումը «համընկնում է Թեհրանի տեսակետին»:

Չճանաչվածների հանդիպումը

Նոյեմբերի 4-5-ը Աբխազիայի, Հարավային Օսիայի եւ Մերձդնեստրի ղեկավարները հանդիպում կանցկացնեն Սուխումում: Հաղորդվում է, որ հանդիպման ժամանակ քննարկվելու են վրաց-աբխազական, վրաց-օսական եւ մերձդնեստրյան հակամարտությունների կարգավորման ու չճանաչված երեք հանրապետությունների իշխանությունների գործողությունների համակարգման հարցերը:

Բիսցեյան մոլագարը դատապարտվեց

Մոսկվայի դատարանը ցմահ բանտարկության է դատապարտել Ալեքսանդր Պիչուշկինին, որը հայտնի է «բիսցեյան մոլագար» անվամբ: Երդվյալ ատենակալներից կազմված դատարանը նրան լիովին մեղավոր է ճանաչել 48 սպանության եւ 3 մահափորձի համար: Ինքը՝ մոլագարը պնդում է, որ կատարել է 60 սպանություն: Դատարանը Պիչուշկինին նաեւ հարկադիր բուժում է նշանակել հոգեբույժի մոտ՝ պատիժը կրելու վայրում: Պիչուշկինը լրիվ ընդունել է իր մեղքը, սակայն իր գործողությունների համար չի զղջացել:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Թուրք-քրդական բախումները շարունակվում են

Երեկ Թուրքիայի Շիրնակ գավառում քուրդ ապստամբների հետ բախումների հետեւանքով զոհվել է մեկ թուրք զինվոր, հաղորդում են տեղական լրատվամիջոցները: Նախօրեին Թունջելի գավառում քուրդ ապստամբների տեղադրած ականի պայթյունից զոհվել էր եւս մեկ զինվոր: Թուրքիան երկրի հարավարեւելյան շրջաններում կենտրոնացրել է մոտ 150 հազարանոց զորախումբ:

Թուրք-քրդական բախումներ նաեւ Բեռլինում

Գերմանիայի մայրաքաղաք Բեռլինում բախումներ են տեղի ունեցել թուրքերի եւ քրդերի միջեւ: Հաղորդվում է, որ Բեռլինի ոստիկանությունը ձերբակալել է ընդհարումների 15 մասնակիցների: Անկարգությունները, որոնց ընթացքում 18 ոստիկաններ են վիրավորվել, բռնկվել էին կիրակի երեկոյան, առայժմ պարզ չէ, թե հատկապես ով է հրահրել խժդժությունները: Բեռլինի ներքին անվտանգության գործակալության ստորաբաժանման ղեկավար Կլաուդիա Շմիդը հայտնել է, որ հրահրողները կարող էին լինել թուրք ազգայնամոլների խմբավորման անդամները:

Իսրայելի վարչապետը հիվանդ է

Վարչապետ Էհուդ Օլմերտը հայտարարել է, որ ինքը հիվանդ է շագանակագեղձի քաղցկեղով եւ պետք է վիրահատվի: Սակայն նա չի պատրաստվում հրաժարական տալ եւ պնդում է, որ վիրահատությունից հետո կշարունակի ղեկավարել Իսրայելի կառավարումը:

ՇՈՒԿԱ

Անշարժ գույքի գների աճի տեմպը դանդաղել է

Ինչպես Երեւանում, այնպես էլ մարզերում

Այս տարվա սեպտեմբերին իրականացված անշարժ գույքի 5105 գործարքների մոտ 85 տոկոսը կազմել են առուվաճառքները, մնացածը՝ փոխանակությունները եւ շատ չնչին մասը՝ նվիրատվությունները: Այդ գործարքների 34,6 տոկոսն արձանագրվել է Երեւանում: Այստեղ առուվաճառքի գործարքների 60 տոկոսն արձանագրվել է բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների նկատմամբ: Այս մասին տեղեկանում ենք անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի շուկայի վերլուծության արդյունքներից:

Երեւանում օգոստոսի համեմատ գործարքների քանակը նվազել է 10,7 տոկոսով, իսկ նախորդ տարվա սեպտեմբերի համեմատ՝ 0,4 տոկոսով: Մայրաքաղաքում բնակարանների միջին գների աճի տեմպը նույնպես նվազել է, կազմելով 1,5 տոկոս: Սովորաբար Երեւանում բնակարանների գների միջին ամսական աճի տեմպը գտնվում է 2-3 տոկոսի շրջակայքում: Ըստ համայնքների, Երեւանում բնակարանների 1 քմ մակերեսի միջին շուկայական գներն այսպիսին են.

Տես էջ 8

Համայնքներ	Միջին գները /դրամ/ սեպտեմբեր 2006թ.	Միջին գները /դրամ/ սեպտեմբեր 2007թ.	Միջին գները /դրամ/ օգոստոս 2007թ.
Կենտրոն	396600	455800	454800
Արաբկիր	312700	377100	376600
Քանաքեռ-Զեյթուն	195000	282700	282200
Նոր Նորք	179600	242800	234300
Ավան	169400	237200	228200
Էրեբունի	162100	243700	237600
Շենգավիթ	191100	254100	251100
Դավթաշեն	203200	267600	259400
Աջափնյակ	180700	248000	247300
Մալաթիա-Սեբաստիա	173900	236900	231200
Նուբարաշեն	112600	127400	127400
Միջինը Երեւանում /բացի Նորք-Մարաշից/	207000	270300	266400

«Մարզում մի դումանչու քննադատելն ավելի դժվար է, քան Երեւանում նախագահին քննադատելը»

Մարզային ԶԼՄ-ները քննարկում են իրենց աշխատանքային խնդիրները

«Մարզում մի դումանչու քննադատելն ավելի դժվար է, քան Երեւանում նախագահին քննադատելը», երեկ «Կոնգրես» հյուրանոցում հրավիրված սեմինարին մարզային լրատվամիջոցների խնդիրների մասին խոսելիս ասաց Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեի նախագահ **Աշոտ Մելիքյանը**: Բայց մյուս կողմից էլ, ինչպես նկատեցին սեմինարի մի քանի մասնակիցներ, ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի սեպտեմբերի 21-ի ելույթը մայրաքաղաքային եւ մարզային հեռարձակող լրատվամիջոցներից համարձակվեց հեռարձակել միայն Գյումրիի «Գալա» հեռուստաընկերությունը, որի պատճառով էլ մինչ այսօր խնդիրների մեջ է: Արմավիրի «ԱԼՍ» հեռուստաընկերության տնօրեն **Խաչիկ Դանիելյանն** ասաց, թե կզարմանար, որ առաջին նախագահի ելույթն ամբողջությամբ մայրաքաղաքային որեւէ հեռուստաընկերություն հեռարձակեր:

«Հասարակական շահերի պաշտպանություն՝ ժուռնալիստական կազմակերպությունների եւ տարածաշրջանային ԶԼՄ-ների գործունեության հզորացման միջոցով» ծրագրի շրջանակներում Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեն (ԽԱՊԿ) 2006-ի դեկտեմբերից մինչեւ 2007-ի սեպտեմբերն իրականացրել է մարզային լրատվամիջոցների մոնիտորինգ: Ծրագրի առաջին փուլում, այսինքն՝ հիշյալ ժամանակաշրջանում, ԽԱՊԿ նախագահ Աշոտ Մելիքյանի խոսքով, ընտրվել են Լոռու, Սյունիքի եւ Շիրակի ԶԼՄ-ները, որոնց մոնիտորինգն իրականացվել է երեք փուլերով: Երեկ հրավիրված սեմինարի ժամանակ, որին մասնակցում էին մարզային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ, ԽԱՊԿ-ն ներկայացրեց մոնիտորինգի արդյունքներն ու վերջիններիս աշխատանքի բարելավման առաջարկությունների փաթեթ:

Հետաքրքրական էր մարզային լրատվամիջոցների հիմնախնդիրներին նվիրված քննարկումը. կարծիքները տարբեր էին՝ հակառակ աշխատանքային խոչընդոտների ընդհանրությանը: Գյումրեցի անկախ լրագրող **Կարինե Հարությունյանը**, վստահ է, որ ԶԼՄ-ների աշխատանքին հիմնականում խանգարում են ֆինանսավորման հարցը, մարզ-մայրաքաղաք համագործակցության բացակայությունն ու գովազդային դաշտի կոռումպացվածությունը: Նրա խոսքով, հեռուստաընկերություններն անկախ լինելու համար պետք է բոլորովին այլ ֆինանսավորում ունենան, իսկ եթե ուզում են գովազդներ ունենալ, ապա պետք է հաճոյանան իշխանություններին: Կարինե Հարությունյանը դժգոհեց նաեւ այն հանգամանքից, որ եթե լրատվամիջոցը իշխանությունների «սիրելին» չէ, ապա նաեւ չի հրավիրվում մարզային կամ քաղաքային միջոցառումներին, ասուլիսներին: Լրագրողը նկատեց նաեւ, որ մայրաքաղաքից մարզ այցելած պաշտոնյաներին մարզի լրագրողները չեն կարողանում հարցեր տալ, եւ մոտեցումը բավական խտրական է:

Նկատենք, որ նման մոտեցումը միայն մարզերի լրագրողների նկատմամբ չէ: Անգամ մայրաքաղաքում կազմակերպված ասուլիսների ժամանակ հարցեր տալու իրավունքը «շնորհվում է» «ընտրյալ» լրատվամիջոցների լրագրողներին: Ավելի ցավալի է, որ խտրականություն է դրվում նաեւ այլ հարցերում: Օրինակ, պատահում է մայրաքաղաքային լրատվամիջոցների լրագրողներին հանրապետության հեռավոր շրջան են տանում որեւէ արարողության, բայց ոմանց այլ վերաբերմունքի են արժանացնում՝ մինչեւ անգամ «նախընտրելիներին» այլ փոխադրամիջոցներով Երեւան վերադարձնելը:

Վանաձորի «Լոռու մարզ» թերթի խմբագիր **Մանվել Միկոյանը**, որը նաեւ «**Ազգի**» թղթակիցն է Վանաձորում, ընդգծեց, որ անհրաժեշտ է ամեն մարզում գոնե մի լավ լրատվամիջոցի ստեղծմանն աջակցել: Գորիսի մամուլի ակումբի նախագահ **Սուսաննա Շահնազարյանը** նշեց մարզային լրատվամիջոցներին տեխնիկապես, կադրային հարցերում աջակցելու անհրաժեշտությունը: Տեխնիկական խնդրի կամ կադրերի պակասի անդրադարձը լրատվամիջոցի աշխատանքի որակի վրա ոչ մի կերպ չկարողացավ արդարացնել «Ինտերնյուս» ՀԿ նախագահ **Նունե Սարգսյանը**. «Եթե ԶԼՄ-ն հասել է այդ վիճակին, կներեք, բայց ավելի լավ է, որ այդպիսի լրատվամիջոցը փակվի»:

Քննարկումը կշարունակվի այսօր, որտեղ ավելի շատ անդրադարձ կլինի նախորդ տարի 18 ԶԼՄ-ների ստորագրած էթիկայի վարքականոնին: ԽԱՊԿ նախագահ Աշոտ Մելիքյանը հայտնեց, որ իրենց ծրագիրը շարունակվելու է եւս երկու տարի՝ վերջնակետում ընդգրկելով հանրապետության 10 մարզերի ԶԼՄ-ների գործունեության ուսումնասիրությունը:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ի՞նչ անի ժողովրդի այն հատվածը, որ ոչ «սրանց» է ուզում, ոչ «նրանց»

1-ին էջից

«Ես չեմ ուզում այս իշխանություններին մեծարել, բայց գոնե այս իշխանությունների ժամանակ ինչ-որ բաներ արվել են: Օրինակ, մենք տեղական ժողովրդական տնտեսության զարգացում ունենք: Ունենք մեր արտադրած պանիրը, կարագը, կաթնեղենը: Այսինքն՝ որոշ չափով արտադրությունը աշխատում է: Բացի այդ, ներկա իշխանությունները, իմ տպավորությամբ, ավելի գործունյա են, իսկ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մեջ ես դա չտեսա: Քիչ ու դանդաղ, բայց հիմա առաջընթաց կա: Մեզ դա չի գոհացնում, բայց չենք կարող ասել, որ առաջընթաց չկա: Հիմա մեր հիմնական խնդիրը մարդու իրավունքների համատարած ոտնահարման մթնոլորտն է, որը սարսափելի է: Սա բոլոր երկրներում էլ կա, բայց այդ իրավունքների խախտման չափը ժողովուրդն է որոշում: Մենք հիմա պետք է մտածենք մեր իրավունքների պաշտպանության մասին: Ցավալին այն է, որ մենք չենք պաշտպանում մեր իրավունքները, անգամ չգիտենք դրա մասին ու չենք էլ ուզում իմանալ», կարծիք հայտնեց տկն Անժելան:

Անահիտ Սաֆարյանն էլ նախկին նախագահի հրավիրած հանրահավաքին գնացել է հետաքրքրությունից ու հավանաբար նաեւ ներքին համակրանքից դրդված: Նա անգամ գիտի, թե ովքեր էին մասնակցում հանրահավաքին. «Ես հանրահավաքին գնացել էի, որովհետեւ ինչ-որ ասում են, ես լսում եմ, վերլուծում եմ, ուզում եմ հասկանալ ինչ է կատարվում: Այս պահին չգիտեմ ում կընտրեի, բայց հետագա գործընթացները ցույց կտան, կկողմնորոշվեմ: Իմ կարծիքով, հանրահավաքին եկածների մի մասը ՀՀՇ-ի ընկերներն ու համակիրներն էին, մի մասը եկել էր ինձ նման իրավիճակին ծանոթանալու: Չնայած նախկիններն էլ մի բան չէին, բայց նրանց ժամանակ բավական բաներ հաշվի էին առնվում, այսպես չէր»:

«Մենք մեղադրում ենք Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին՝ հիշեցնելով նրա ժամանակ ապրած վատ տարիները, բայց ով էլ լիներ այդ տարիներին, դժվար էինք ապրելու, որովհետեւ պատերազմ էր, շրջափակում: Իմ կարծիքով, նրան մեղադրելուց առաջ պետք է նաեւ այդ բաները հաշվի առնել», ընդգծում է **Սարգսյան Անդրանիկը**, ում հնչեցրած կարծիքին կտրականապես հակադրվում է մեր հաջորդ զրուցակիցը. «Այո, պատերազմ է եղել, ծանր օրեր են եղել, բայց դուք գիտեք, թե այդ ծանր օրերին այդ նույն իշխանություններն ու նրանց մերձավորներն ինչ ճոխ կյանքով են ապրել: Ես անձամբ եմ մի քանի անգամ տեսել, թե նրանք ինչ ճոխ կյանքով են ապրում: Եթե վատ տարիներ էին, ինչո՞ւ բոլորի համար վատ չէին»:

«Ես ոչ մի դեպքում չեմ կարողանա ընտրել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին: Հիմա էլ մի բան չէ, ես նույնիսկ վերջերս աշխատանքս եմ կորցրել: Բայց հիմա այլ է, հիմա հույս կա, որ ինչ-որ բան տեղից շարժվում է, ինչ-որ լուսավոր կետ կա: Երբ հիշում եմ, թե ինչ ծանր տարիներ ենք ապրել, ուժ չեմ գտնում իմ մեջ որեւէ բանով կատարվածն արդարացնելու: Հիմա գոնե թոշակներն ու աշխատավարձերն են բարձրացրել, թեկուզ շատերն էլ դրա հաշվին աշխատանքն են կորցրել, որ մյուսներն ավելի բարձր աշխատավարձ ստանան, բայց այնուամենայնիվ հույս կա, որ լավ կլինի», ասում է մանկավարժ **Նարինեն**:

Նախկին եւ ներկա իշխանությունների միջեւ զուգահեռներ անցկացնելու փորձերը տարբեր են, մոտեցումներն ու գնահատականները՝ նույնպես: Իսկ վերջնական որոշում կայացնելու համար ժողովուրդը դեռ բավական ժամանակ ունի. մինչեւ փետրվարյան նախագահական ընտրությունները կարող է գնահատել ե՛ւ անցյալը, եթե հիշողությունը չի կորցրել, ե՛ւ ներկան, եթե չի ապրում վարդագույն ակնոցներով:

Հիշատակի հավերժացման օրը

Ութ տարի առաջ՝ հոկտեմբերի 27-ին տեղի ունեցան եղերական սպանություններ հենց Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում, զոհ դարձան պետական բարձրագույն պաշտոնյաներ, գործիչներ: Ամեն տարի այդ դաժան օրը նշվում է մեր հանրապետությունում՝ վաղ առավոտյան սգո երթ են կատարում դեպի Եռաբլուրի պանթեոն: Այս տարի նույնպես բազմամարդ էր Եռաբլուր պանթեոնը: ՀՀ զինված ուժերի բարձրաստիճան սպայական կազմը պաշտպանության նախարար Միքայել Հարությունյանի գլխավորությամբ հարգանքի տուրք մատուցեց Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի գերեզմանի մոտ մեկ րոպե լռությամբ: Այնուհետեւ Երեւանի կենտրոնում սպարապետի անունը կրող փողոցում մասնակցեցին Վազգեն Սարգսյանի բրոնզաձույլ կիսանդրու բացման արարողությանը: Հոգեհանգստի պաշտոնի մատուցմանը հետեւեց սգո միտինգը, ելույթներ ունեցան ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Տիգրան Թորոսյանը, Միքայել Հարությունյանը, մտավորականներ: Պրն Թորոսյանը հատկապես նշեց. «Վազգենը մնում է մեզ հետ, մնացել է տարիներ շարունակ եւ մնալու է բոլոր սերունդների հիշողության մեջ, որովհետեւ նա եղել է մեր պետության սյուներից մեկը եւ շարունակում է մնալ այդ սյունը: Նա մեր բանակի եւ պետության ստեղծման, կայացման եւ հզորացման ամենամեծ երախտավորն է»: Նախարար Միքայել Հարությունյանը իր խոսքում նշեց Վ. Սարգսյան անհատի, զինվորի եւ զորավարի անմնացորդ սերն առ հայրենիք: «Սպարապետի անմիջական ջանքերով դրվեցին մեր հաղթանակած բանակի հիմքերը: Նա առաջիններից մեկն էր, որ ճիշտ ժամանակին հասկացավ եւ զգաց անկախ ապրելու մեր իրավունքը, սեփական ուժերով պաշտպանվելու եւ կանոնավոր բանակ ունենալու անհրաժեշտությունը»:

Մեկուկես մետրանոց կիսանդրին տեղադրված է մոտ չորս մետր բարձրության գրանիտե պատվանդանի վրա եւ շրջապատված է ցայտաղբյուրներով: Հուշարձանի կառուցումը պատվիրել է ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը, իրականացնողներն են ճարտարապետ Ասլան Մխիթարյանը եւ քանդակագործ Տիգրան Հովումյանը: Վերջինս արդեն զինվորական ակադեմիային նվիրել էր Վ. Սարգսյանի կիսանդրին ու հենց նրան էլ հանձնարարվեց այս նոր բրոնզաձույլ կիսանդրու ստեղծումը:

Կիսանդրու բացման ժապավենը կտրելու պատիվը տրվեց Վազգեն Սարգսյանի ծնողներին, որոնք որքան էլ հուզված էին, սակայն անթաքույց ուրախ, որ իրենց զավակը չի մոռացվել ու դարձել է ազգի անմոռաց զավակ:

Հոկտեմբերի 27-ին Ազգային ժողովում հիշատակի հավերժացման օր էր: Ութ տարի առաջ զոհված պետական ու քաղաքական գործիչների հիշատակը հավերժացնող ուշաքարի մոտ ԱԺ նախագահ Տիգրան Թորոսյանի գլխավորությամբ հարգանքի տուրք մատուցվեց Կարեն Դեմիրճյանի, Վազգեն Սարգսյանի, Յուրի Բախշյանի, Ռուբեն Միրոյանի, Միքայել Քոթանյանի, Արմենակ Արմենակյանի, Հենրիկ Աբրահամյանի եւ Լեոնարդ Պետրոսյանի հիշատակին: Ներկա էին եւ ծաղիկներով ողողեցին հուշաքարը Երեւանի քաղաքապետը, փոխվարչապետ Հովիկ Աբրահամյանը, նախարարներ եւ ԱԺ աշխատակազմի անդամներ:

Տիգրան Թորոսյանը պատասխանելով լրագրողների հարցերին, նշեց. «8 տարի է անցել այդ ողբերգությունից, սակայն, կարծում եմ, ցավը եւ ափսոսանքը երբեք չեն նվազել, թերեւս ավելացել են: Ընդամենը մեկ մխիթարանք ունենք մենք, որ այն խնդիրները, այն նպատակները, որոնք մենք ունեինք միասին, իրականացվում են, խնդիրները լուծվում են եւ այն երկիրը, որ մենք միասին էինք երազում կառուցել, քայլ առ քայլ կառուցվում է»:

Այդ օրը մարդաշատ էին նաեւ Կոմիտասի անվան պանթեոնը, ուր հանգչում է Կարեն Դեմիրճյանի աճյունը, քաղաքային պանթեոնը եւ Նորքի Սուրբ Մարիամ Աստվածածնի եկեղեցու բակը: Ամենուր հարգանքի տուրք էին մատուցում քաղաքական ու կառավարության այն անդամներին, որոնք մարդասպանների ձեռքով զոհվեցին:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Կանխավճարային քարտերի պայմանագրերի կնքման ժամկետը կերկարացվի

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը այսօր, հաշվի առնելով «Արմենտել» եւ «Կ-Տելեկոմ» ընկերությունների դիմումները, ամենայն հավանականությամբ, որոշում կընդունի բջջային կապի կանխավճարային հեռախոսաքարտերի բաժանորդների պայմանագրերի կնքման ժամկետների երկարացման մասին: Ինչպես հայտնի է, հանձնաժողովի նախորդ որոշմամբ կանխավճարային քարտերի բոլոր նոր բաժանորդները հուլիսի 1-ից պետք է քարտերը ստանային միայն համապատասխան պայմանագրի հիման վրա, որտեղ պետք է նշված լինեին բաժանորդի անձնագրային տվյալները: Արդեն իսկ կանխավճարային քարտեր ունեցողները պետք է պայմանագրեր կնքեին մինչեւ նոյեմբերի 1-ը: Նոր որոշմամբ, որի նախագիծը տեղադրվել է հանձնաժողովի կայքէջում, նախատեսվում է այդ ժամկետը երկարացնել մինչեւ 2008-ի հունվարի 1-ը:

Ա. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԶ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊՈՂՈՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221
Հաշվապահություն (գովազդ) / հեռ 582960
Լրագրողների սենյակ / հեռ 581841
Համակարգչ. բաժանմունք / հեռ 582483
Շաբաթական լրահավաք ծառայություն
/ հեռ 529353

Համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԺ ներկայացվող բյուջեներում այսուհետեւ հիմք է ընդունվելու տվյալ պահի փոխարժեքը

Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովների համատեղ նիստում ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար **Վարդան Խաչատրյանը** ներկայացրեց 2008 թվականի բյուջեի հիմնական ուղղությունները: Ըստ բյուջեի նախագծի ամփոփ փաստաթղթի՝ 2008-ի համախմբված բյուջեն եկամուտների գծով կազմելու է 766, 9 մլրդ դրամ, ծախսերի գծով՝ 842,9 մլրդ դրամ, դեֆիցիտը կազմելու է 76.0 մլրդ դրամ: Համայնքների ծախսային եւ եկամտային բյուջեները հավասար են՝ 46, 8 մլրդ դրամ:

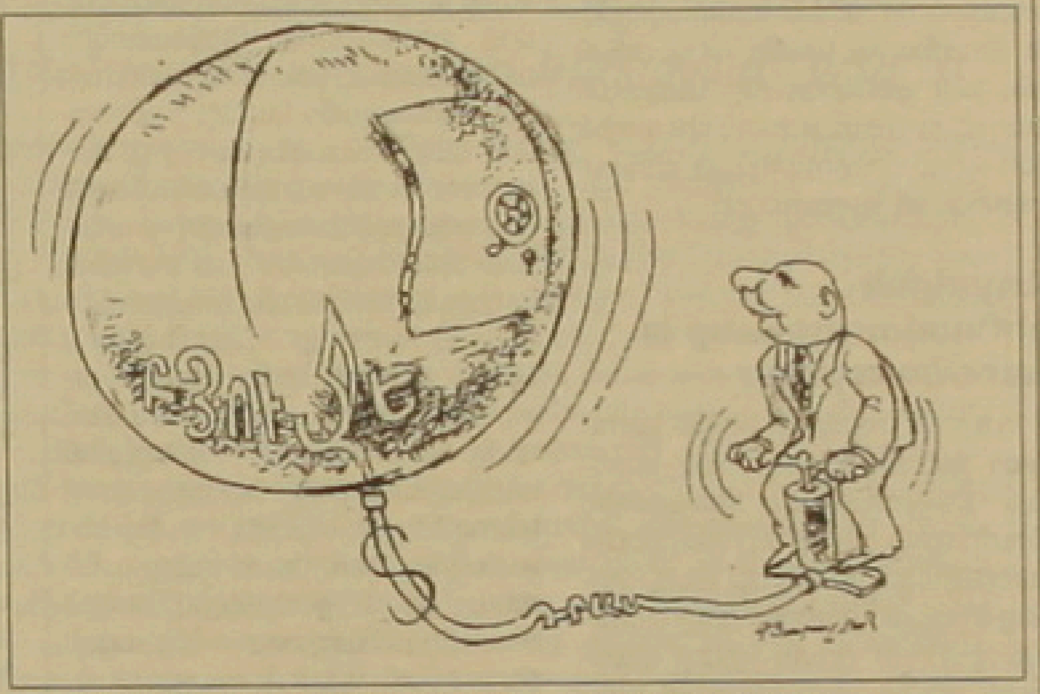

Պետբյուջեն եկամուտների գծով 744,7 մլրդ դրամից մի փոքր ավելի է, ծախսերի գծով՝ 820,7 մլրդ դրամից ավելի: Եկամուտները 2007 թվականի բյուջեի հաստատված եկամուտների հետ համեմատած ավելի են ծրագրված 27,1 տոկոսով եւ գոյանալու են հարկային եկամուտներից, պետական տուրքից, պարտադիր սոցապահովության վճարներից, պաշտոնական դրամաշնորհներից, մի շարք այլ եկամուտներից: Դեֆիցիտը ծրագրվել է ՀՆԱ-ի 2,16 չափով, եւ դրա ֆինանսավորումը ներքին աղբյուրներից կազմելու է 46,5 միլիարդից մի փոքր պակաս, արտաքին աղբյուրներից՝ 29,5 միլիարդից ավելի: Հայաստանի արտաքին պարտքը մոտենալու է միլիարդուկես դոլարից մի փոքր պակասի, ներքին պարտքը՝ 271 մլն դոլարի չափ: 2008-ի բյուջեի ծախսային մասը այս տարվա հաստատված մակարդակի համեմատ ավելացել է 188,3 մլրդ դրամով: Ծախսային գերակայություններն ուղղված են սոցիալական խնդիրների լուծմանը, պաշտպանական եւ անվտանգության խնդիրների իրականացմանը, տնտեսության առանձին ոլորտներում ենթակառուցվածքների վերականգնմանը եւ զարգացման ծրագրերին: Ըստ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանի՝ փաստորեն բյուջեի ծախսերի 46 տոկոսն ուղղված է լինելու սոցիալական խնդիրների լուծմանը:

Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանից լրագրողները փորձեցին ճշտել գնաճի կառավարման ուղղվածությունը 2008-ին, մանավանդ՝ այս տարվա եւ հետագա սպասվելիք թանկացումների ֆոնին: Նա նշեց գնաճային այն ճնշումները, որոնք ստացվում են համաշխարհային շուկաներից: Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ համաշխարհային շուկաներում բավական բարդ իրավիճակ է ստեղծվել, հատկապես գների աննախադեպ աճ կա վառելիքի եւ սննդամթերքի շուկայում: Հաշվի առնելով, որ Հայաստանն այս երկու ապրանքախմբերի հիմնական ներմուծողն է, բնականաբար այդ գնաճային ճնշումները չեն կարող շրջանցել նաեւ մեզ. «2008 թվականին հիմնական ուշադրությունը պետք է դարձվի գների մակարդակի կառավարման-կարգավորման ոլորտի վրա: ԿԲ-ն այդ անելու է մոնետար գործիքներով, իսկ կառավարությունը պետք է վերահսկի շուկաները, որպեսզի գնագոյացումը լինի արդար եւ մրցակցային, համաշխարհային շուկայից եկող գնաճի ճնշումները չեզոքացվեն ՀՀ-ում արտադրողականության աճով», ասաց ԿԲ նախագահը: Իսկ այն ոլորտները, որոնք հիմնականում ներմուծողներինն են, պետք է հսկվեն՝ տեսնելու, թե որքա՞ն են դոլարի եւ դրամի փոխարժեքի արդյունքում չեզոքացվում այդ բացասական միտումները:

Դոլարի կուրսը ընկնելու հետ արդյոք ժամանակը չէ՞, որ արտաքին պարտքը սկսենք մարել: Այս տեսակետին Տ. Սարգսյանը համամիտ չէր. «Խնդիրն այն է, որ մեր արտաքին պարտքը բավականին մեղմ պարտք է, մենք ունենք բավականին երկարաժամկետ միջոցներ՝ 35 տարի եւ ավելի՝ տոկոսադրույքները չափազանց ցածր են, եւ հրաժարվել այդպիսի արտոնյալ վարկերից նպատակահարմար չէ, քանի որ ապագայում վերցնելու ենք ավելի կարճաժամկետ եւ ավելի թանկ վարկեր: Այդպիսի խնդիր դրված չէ, մեր արտաքին պարտքը բավականին թեթեւ է», ասաց նա: Առաջիկա տարիներին նպատակ է դրված պահպանել 4 տոկոսանոց գնաճ, 1,5 տոկոս տատանում-սահմաններով:

Եվ որ կարեւոր է՝ այսուհետեւ ԱԺ ներկայացվող բյուջեում հիմք է ընդունվում հենց այդ պահին շուկայում եղած փոխարժեքը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հ.Գ. Ի դեպ, **«Ազգը»** հարց ուղղեց ԿԲ նախագահին, որ Հայաստանի առաջին նախագահը կլանային համակարգի սպասարկուներից է համարում հենց գլխավոր դրամատունը. «Քաղաքական գործիչների մեղադրանքներին երբեւիցե չենք արձագանքել ու չենք արձագանքելու», կտրեց ԿԲ նախագահը:

Ֆիրդուսցիները ցանկանում են իմանալ, թե ինչ է կառուցվելու իրենց բնակարանների տեղում

Որ հասկանան ինչ է գերակա հանրային շահը

33-րդ թաղամասի բնակիչների հայցի քննությունը երեկ դատավոր Գայանե Կարախանյանի դատավարությամբ շարունակվեց Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում: Հիշեցնենք, որ դատավարությանը որպես երրորդ կողմ արդեն մասնակցում է նաեւ «Սիթի սենթըր դիվելոփմենթ» (ՍՍԴ) ընկերությունը, որը քաղաքապետարանի հետ մեկտեղ դատական նիստերին հանդես է գալիս որպես պատասխանող կողմ:

Երեկվա դատական նիստի ժամանակ «Ֆիրդուսիի» բնակիչների փաստաբան Արթուր Գրիգորյանը պնդում էր, որ բնակիչները ցանկանում են իմանալ, թե ինչ է կառուցվելու իրենց բնակարանների եւ սեփականությունների փոխարեն: Քաղաքապետարանի ներկայացուցիչը հայտարարեց, որ քաղաքապետարանում ստեղծվել է բնակիչների գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը վերականգնելու գործով զբաղվող հանձնաժողով, եւ ընթացող դատավարությունը նրանց համար զուտ պաշտպանվելու նպատակ ունի: Բնակիչներն ընդդիմացան եւ բողոքեցին վերջինիս հայտարարությունից:

Պատասխանող կողմի՝ քաղաքապետարանի ելույթի հիմքում ընկած էին Երեւանի գլխավոր հատակագծի դրույթներով արդարացված որոշ դրվագներ: Բնակիչների փաստաբան Արթուր Գրիգորյանը նշեց, որ գլխավոր հատակագիծը թեեւ գաղտնի փաստաթուղթ է, բայց պատասխանող կողմը իրենց մասով թող ներկայացնի 33-րդ թաղամասում կառուցվելիք շենք-շինությունները:

Փաստաբանը նախ հարցրեց, թե ինչ վատ բան կա, որ բնակիչները ցանկանում են իմանալ, թե ինչ է կառուցվելու իրենց բնակարանների փոխարեն, հետո էլ պնդեց, որ գաղտնիության անհրաժեշտություն ընդհանրապես չկա: Քաղաքապետարանի ներկայացուցիչն էլ պատասխանեց, որ երբ շինությունների վերջնական նախագծային աշխատանքները պատրաստ լինեն, բնակիչները կկարողանան ծանոթանալ: Փաստաբան Գրիգորյանի հարցերն ուղղված էին այն հարցի պարզաբանմանը, թե ինչքանո՞վ է հիմնավորված 33-րդ թաղամասը հանրային գերակա շահ ճանաչելու իրողությունը:

ՍՍԴ ընկերության իրավաբանական բաժնի պետից փաստաբանը փորձեց կրկին նույն հարցերի պատասխանները ստանալ: Պատասխանողը հավաստիացրեց, որ բնակիչներից մի խումբ եղել է ընկերությունում եւ ծանոթացել կառուցվող շենք-շինությունների նախագծերին: Դատարանում ներկա բնակիչներից ոչ մեկը չէր եղել ընկերությունում, եւ ընդվզեցին պատասխանողի հայտարարությունից: ՍՍԴ ընկերության ներկայացուցիչն ընդգծեց, որ յուրաքանչյուր բնակիչ կարող է այցելել ընկերություն եւ ազատորեն տեղեկություն ստանալ իրենց սեփականության փոխարեն կառուցվող շինության վերաբերյալ: Նա նշեց, որ իրենք կարող են տեղեկություն տրամադրել անգամ իրենց ֆինանսական միջոցների վերաբերյալ:

Փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի որոշ հարցերին թե՛ քաղաքապետարանի եւ թե՛ ՍՍԴ ընկերության ներկայացուցիչը չկարողացան հստակ եւ ճշգրիտ պատասխաններ տալ: Փաստաբանը դատարանից ժամանակ խնդրեց, որ պատասխանող կողմերը պատրաստ լինեն ներկայացնելու իր բոլոր հարցերի պատասխանները: Դատական նիստը կշարունակվի նոյեմբերի 14-ին:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

◆Ժամը 12.00-ին Դավթաշենի իր այգում տեղի կունենա Պարույր Հայրիկյանի մամուլի ասուլիսը:

◆Նույն ժամին «Փաստարկ» ակումբում կկազմակերպվի Գալուստ Սահակյանի մամուլի ասուլիսը:

◆Մեկ ժամ անց ՄԴՀԿ գրասենյակում կքննարկվեն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առաջադրման ու ելույթի քաղաքական հետեւանքները:

◆Ժամը 14.00-ին մշակույթի նախարարությունում տեղի կունենա նախարարի մամուլի ասուլիսը:

◆Մեկ ժամ անց Գրողների միությունում տեղի կունենա Զարեհ Խրախունու «Սիազանգ» ժողովածուի շնորհանդեսը:

◆Ժամը 16.00-ին Երվանդ Քոչար 19/19 հասցեում տեղի կունենա «ԱԵՖ ինթերնեյշնլ» վարկային կազմակերպության նոր գրասենյակի բացումը, որին ներկա կլինի ԿԲ նախագահը:

◆Նույն ժամին Ծիծեռնակաբերդի Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում դասախոսությամբ հանդես կգա Անի Քալայջյանը:

◆Ժամը 18.00-ին «Մոսկվա» կինոթատրոնում կկազմակերպվի «Ծիրանի փողը» ֆիլմի դիտում-շնորհանդեսը:

◆Մեկ ժամ անց «Նարեկացի» արվեստի միությունում կկայանա երիտասարդ ստեղծագործող Նշան Արասյանի 1-ին գրքի շնորհանդեսը:

◆Իսկ ժամը 19.00-ին «Կանաչի» մշակույթի տանը ՀՅԴ թեկնածուները կհանդիպեն բնակչության հետ:

Որքան հարկեր են վճարել «Գրանդ հոլդինգի» ընկերությունները

«Գրանդ հոլդինգի» մեջ մտնող ընկերություններն այս տարվա 9 ամիսների ընթացքում միասին վերցրած վճարել են 7 մլրդ 633 մլն դրամ հարկ: Այդ մասին, վկայակոչելով հարկային պետական ծառայության հրապարակած առաջին 300 խոշոր հարկատուների ցանկում ընդգրկված 8 ընկերությունների տվյալները, տեղեկանում ենք «Գրանդ հոլդինգի» մեզ տրամադրած տեղեկանքից: Համաձայն դրանց, «Ինտերնեյշնլ Մասիս տաբակը» վճարել է 2,8 մլրդ դրամ, «Գրանդ տոբակոն»՝ մոտ 2,6 մլրդ դրամ, «Գրանդ քենդին»՝ 1,2 մլրդ դրամ, «Մասիս տոբակոն»՝ 265 մլն դրամ, «Հ.Մ.Կ.»-ն՝ 203 մլն դրամ, «Հայհրուշակը»՝ 180 մլն դրամ, «Գրանդ կոմերցը»՝ 156 մլն դրամ, Մասիսի «Գոֆրոտարան»՝ 138 մլն դրամ:

Ա. Մ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Չօգտագործվող հնարավորություններ զբոսաշրջության ոլորտում

Սեմինար-քննարկում Իտալիայի պատվո հյուպատոսարանում

Հուշարձանների համաշխարհային ֆոնդի կողմից Գյումրին ճանաչվել է աշխարհի 100 հուշարձան քաղաքներից մեկը: Այդպիսի հավաստում հնչեց ուրբաթ օրը Գյումրիում, Իտալիայի պատվո հյուպատոսարանում կազմակերպված սեմինար-խորհրդակցությունում՝ նվիրված Շիրակի մարզում զբոսաշրջության զարգացման եւ իտալերենի՝ որպես մշակութային երկխոսության ու աշխատանքային լեզվի դերի հարցերին: Խնդրին առնչվող տարբեր ոլորտների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, իտալերենի շաբաթի շրջանակներում անցկացված միջոցառմանը ներկա էին պատվո հյուպատոս Անտոնիո Մոնտալտոն, դեսպան Մասիմո Լավեցոն:

Վերջին տարիներին տարբեր առիթներով հաճախ է խոսվել Գյումրի քաղաքում ու Շիրակի մարզում տուրիզմի զարգացման հնարավորությունների, քաղաքի ու մարզի զբոսաշրջային գրավչությունների մասին, բայց գործնական առումով այդ ուղղությամբ էապես ոչինչ չի արվել, առավել եւս՝ պետական մակարդակով: Ինչո՞ւ հանրապետությունում ամենաքիչ թվով զբոսաշրջիկներ գալիս են այստեղ: Հիմնական պատճառներից թերեւս պետք է նշել ճանապարհների վատ վիճակը, տեսարժան եւ հետաքրքրություն ներկայացնող վայրերում սպասարկման օբյեկտների բացակայությունը, ոլորտի մասնագետների պակասը եւ այլն: Սակայն, ինչպես նշեցին սեմինարի որոշ մասնակիցներ, նախ մենք պետք է մեր ունեցած հետաքրքրությունների գիտակցումն ունենանք, եւ, բացի դրանից, կարողանանք ճիշտ ներկայացնել մեր արժեքները:

Մեր երկրի հետ դարավոր բարեկամությամբ կապված Իտալիան միշտ հետաքրքրվել է Հայաստանով, հատկապես մեր մշակույթով, պատմամշակութային հուշարձաններով: 88-ի դեկտեմբերյան աղետից անմիջապես հետո իտալացի ժողովուրդն առաջիններից մեկն էր, որ մեզ օգնության ձեռք մեկնեց՝ նաեւ կառուցելով Իտալական պոլիկլինիկան Գյումրիում, Աշոցքի հիվանդանոցը եւ այլն: Իսկ դեռեւս Խորհրդային Միության տարիներին իտալացի մասնագետները մեծ աշխատանք են կատարել հայկական պատմաճարտարապետական հուշարձանների ուսումնասիրման ուղղությամբ, Շիրակում կատարվել են Մարմաշենի վանքի, «Կումայրի» արգելոց-թանգարանի որոշ շենքերի վերականգնման աշխատանքներ: Շարունակվող մշակութային գործուն երկխոսության արտահայտություն են Գյումրիում Իտալիայի պատվո հյուպատոսության առկայությունը, քաղաքի դպրոցներից մեկում իտալերենի դասավանդումը:

Իտալացի բարեկամների համոզմամբ՝ Գյումրին որպես մշակույթի քաղաք կարող է զարգանալ նաեւ զբոսաշրջության միջոցով, որն իր հերթին խթան կլինի մշակույթի զարգացմանը: Սակայն, ինչպես նկատվեց նաեւ սեմինարում, զբոսաշրջության ոլորտը միայն պատմամշակութային հուշարձանները չեն: Շիրակի մարզում կան նաեւ բազում բնական հուշարձաններ եւ հիանալի լանդշաֆտներ (օր.՝ Արփի լիճն ու շրջակայքը, Մարմաշենի վանքի տարածքի հրաշքային լիճը, Արագածի լանջերի հրաշալիքները), բուսական եւ կենդանական աշխարհի եզակի նմուշներ՝ ծաղիկներ, դեղաբույսեր, որոնք կարելի է օգտագործել էկոտուրիզմի, նաեւ գիտարշավների նպատակներով: Ձյունառատ մարզը կարող է գրավել ձմեռային հանգստի, դահուկային զբոսաշրջության սիրահարներին:

Ուրույն մշակութային ավանդույթներ ունեցող Գյումրին կարող է մարդկանց գրավել կազմակերպվող աշուղական արվեստի, դուդուկի, հումորի մրցույթ-փառատոներով, ժամանակակից արվեստի ցուցադրություններով, քանդակի սիմպոզիումներով, ծաղրանկարների ցուցահանդես-մրցույթներով, իր թանգարաններով եւ այլ հետաքրքրություններով: Եվ նույնիսկ քաղաքի հետաղետյա վերականգնման ընթացքն ու փորձը կարող են այստեղ բերել մարդկանց որոշակի խմբերի, հետաքրքրված մասնագետների:

Գ. Մ.

Քրդական հարց

«Պատերազմը հնարավոր է հետաձգել, բայց դրանից հնարավոր չէ խուսափել»

Օտտո ֆոն Բիսմարկ

Թուրքական ներխուժումը Հյուսիսային Իրաք քիչ հավանական է, այս կարծիքին էին աշխարհի առաջատար վերլուծական կենտրոնները: Պատճառը ստեղծված քաղաքական իրավիճակն է տարածաշրջանում: Ներխուժման դեպքում թուրքերը լուրջ խնդիրների կբախվեին ոչ միայն Իրաքի ներսում, երբ թուրքական բանակի դեմ ոտքի կկանգնեին ոչ միայն Իրաքի, այլեւ Թուրքիայի քրդերը, իսկ երկու ճակատում կռվելը դժվար է: Ավելացնենք, որ վերջին տարիներին Իրաքում գործող քրդական ինքնավարությունում ամերիկյան եւ իսրայելական հրահանգիչների ակտիվ միջամտությամբ ձեւավորվում է քրդական կանոնավոր բանակը: Սա արդեն նոր երեւույթ է տարածաշրջանի համար, իսկ թուրքական բանակը սովոր չէ կռվել կանոնավոր բանակի դեմ, վերջին տասնամյակներին նա բախվել է միայն քրդական մանր պարտիզանական խմբավորումների հետ: Բացի դրանից, Անկարան զգուշանում է Վաշինգտոնի եւ Բրյուսելի ուժեղ ճնշման տակ, ներխուժման դեպքում կարող է վերջնականապես փչացնել առանց այն էլ լարված հարաբերությունները ԱՄՆ-ի հետ եւ կկասեցվեր Եվրամիության հետ բանակցային գործընթացը: Հասկանալի է, որ ներխուժումը ձեռնտու չէ նաեւ Իրաքի ներկա իշխանություններին, որոնց ներքին խնդիրներին կարող է գումարվել արտաքինը, ինչը վերջնականապես կքայքայեր այդ երկիրը, իսկ Իրաքի քայքայումից կտուժի նաեւ Թուրքիան, որն այդ դեպքում կբախվի անկախ քրդական պետության ստեղծման փաստին, սրանից բխող բոլոր հետեւանքներով:

Ամերիկա-թուրքական հարաբերություններ

Մինչ իրաքյան երկրորդ պատերազմը Թուրքիան համարվում էր տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի գլխավոր ռազմական դաշնակիցը: Իսկ Մերձավոր Արեւելքը եւ Պարսից ծոցը միշտ եղել են Սպիտակ տան հետաքրքրությունների շրջանակում, հենց այս փաստով է բացատրվում թուրք-ամերիկյան ռազմական համագործակցությունը, նաեւ ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարարությունում թուրքամետ գործիչների ու վերլուծաբանների առկայությունը, վերջիններս միշտ էլ կարեւորել են Թուրքիայի ռազմական նշանակությունը մինչ իրաքյան երկրորդ պատերազմը: Ըստ պենտագոնյան հայտնի վերլուծաբան Ռիչարդ Փեռլի ծրագրի, Իրաքի հյուսիսային շրջան ներխուժման համար պետք է գործեր ամերիկա-բրիտանա-թուրքական ընդհանուր բանակը: Համաձայն այդ ծրագրի, մոտ 55 հազար քառակուսի կիլոմետր տարածք անցնելու էր թուրքական զորախմբերի վերահսկողության տակ: Հյուսիսային քրդաբնակ շրջանների հետ թուրքերին էին անցնելու նավթով հարուստ Մոսուլ եւ Քիրքուք քաղաքները: Պաշտոնական Անկարան իրավունք էր ստանալու անսահման ժամանակով, սեփական կարիքների համար շահագործել այդ շրջանների նավթահորերը: Թուրքիային էին անցնելու նաեւ դեպի Ջեյհան «հոսող» նավթի պաշարները: Սակայն թուրքերի համար ձեռնտու թվացող այս ծրագրերը չիրականացան, քանի որ Թուրքիայի խորհրդարանը դեմ քվեարկեց՝ թույլ չտալով օգտագործել երկրի տարածքը ամերիկյան ներխուժման համար: Նման որոշումը՝ թույլ չտալ ԱՄՆ-ին բացել հյուսիսային ճակատը, թվում էր, թե վերջնականապես կխզի թուրք-ամերիկյան ռազմավարական համագործակցությունը: Սակայն ժամանակը ցույց տվեց, որ չնայած այս ամենին, ԱՄՆ-ը շարունակում է կախվածության մեջ մնալ թուրքական ռազմաբազաներից սեփական բանակին պարեն եւ զինամթերք մատակարարելու հարցում: Սա ցույց տվեց նաեւ, որ այդ տարածաշրջանում ԱՄՆ-ին հարկավոր է փնտրել այլընտրանք թուրքական պետությանը: Սա է պատճառը այն հետաքրքրության, որ սկսեց դրսեւորել Վաշինգտոնը Իրաքի քրդական ինքնավարության ու ընդհանրապես քրդական հարցի նկատմամբ:

Քրդական ականը

Քրդական հարցը դանդաղ գործող ական է թուրքական պետության համար: Վաղուց արդեն հայտնի այս ճշմարտությանը կարող ենք հավելել, որ վերջին տարիներին այս ականի ժամացույցի սլաքը կարծես թե ավելի արագ է պտտվում՝ սպառնալով պայթեցնել ոչ միայն Թուրքիան, այլեւ ողջ տարածաշրջանը: Հասկանալի է, որ նստել եւ սպասել քրդական շարժման ուժեղացմանը պաշտոնական Անկարան չի կարող, սակայն, մյուս կողմից, նրա գործողությունները սահմանափակում են Եվրամիության եւ ԱՄՆ-ի առջեւ ստանձնած պարտավորությունները:

Քրդական հարցի սրման մեջ թուրքական լրատվամիջոցները մեղադրում են ԱՄՆ-ին եւ հայտնի «Մեծ Մերձավոր Արեւելք» ծրագրին, որի միջոցով, ըստ թուրք վերլուծաբանների, նպատակ է հետապնդվում ստեղծել Վաշինգտոնին հավատարիմ քրդական պետություն Միջին Արեւելքի կենտրոնում: Մինչեւ վերջերս պաշտոնական Անկարան չէր էլ ընդունում քրդական հարցի գոյությունը իր երկրում: Քրդերին նրանք համարում էին լեռնային թուրքեր, որոնց խնդիրը, ըստ նրանց, հնարավոր է լուծել միայն տնտեսական բարեփոխումների միջոցով: Թուրքիայի ձգտումը՝ ամեն գնով դառնալ Եվրամիության անդամ, շատերը բացատրում էին, որ այս քայլով Անկարան հույս ունի վերականգնել երկրի խախտվող տնտեսությունը եւ վերջնականապես խուսափել պետությանը սպառնացող անջատողական շարժումներից: Սակայն պարզ է, որ անհնար է միայն տնտեսական խնդիրներով լուծել քրդական հարցը: Քրդերի մեջ արդեն հստակորեն ձեւավորվել է անկախ պետության ստեղծման գաղափարը, որը միակ պայմանն է քուրդ էթնիկ տարրի ֆիզիկական գոյությունն ապահովելու համար: Պարզ է, որ այս խնդրում քրդերին շատ լավ է ծանոթ հայկական հարցի թուրքական «լուծման» տարբերակը, որը դամոկլյան սրի պես կախված է նաեւ Թուրքիայի քուրդ բնակչության գլխին: Բացառված չէ, որ քրդական շարժման ուժեղացմանը եւ Թուրքիայից նրանց անջատման բնական ցանկությանը Անկարան վաղ թե ուշ պատասխանի իր արդեն մեկ անգամ փորձարկված ցեղասպանության տարբերակով:

Քրդական ինքնավարությունը եւ տարածաշրջանը

Իրաքում քրդական ինքնավարության ստեղծումը ոգեւորեց հարեւան երկրներում եւ հատկապես Թուրքիայում բնակվող քրդերին: Այս գործընթացը, կարող ենք ասել, փոխեց քրդական գործոնի դերը տարածաշրջանում: Իրաքի քրդերը փաստորեն վերահսկում են երկրի հյուսիս-արեւելյան 3 նահանգները՝ Էրբիլը, Սուլեյմանիեն եւ Դահուքը: Ըստ քրդական աղբյուրների, այստեղ ապրում են մոտ 4,5 մլն քրդեր, որոնք կազմում են տեղի բնակչության 85 տոկոսը: Իրաքյան Քրդստանում ամենաազդեցիկ կուսակցություններն են Քրդստանի հայրենասիրական միությունը Ջալալ Թալաբանիի եւ Քրդստանի դեմոկրատական կուսակցությունը Մասուդ Բարզանիի ղեկավարությամբ: Եթե առաջինը վերահսկում է հիմնականում արեւելյան՝ Իրանին սահմանակից շրջանները, ապա երկրորդը վերահսկում է հյուսիսային՝ Թուրքիային հարող տարածքները: Իրաքի խորհրդարանի ընտրություններից առաջ երկու կուսակցություններին հաջողվեց ընդհանուր հայտարարի գալ եւ միասնաբար մասնակցել այդ ընտրություններին, ինչը նրանց ապահովեց պատգամավորական տեղերի մոտ 25 տոկոսը: Թուրքական կողմին հատկապես նյարդայնացնում է այն փաստը, որ Իրաքի խորհրդարանի առաջին ընտրությունների ժամանակ քրդերն ամերիկյան կողմի «թողտվության» պայմաններում փաստորեն անցկացրին նաեւ հանրաքվե, երբ նահանգների բնակչության ճնշող մեծամասնությունը կողմ արտահայտվեց անկախությանը: Չնայած քրդական ինքնավարության եւ քաղաքական ուժերի ներկա ղեկավարությունը հայտարարում է, որ օրակարգում չկա քրդական անկախ պետության ստեղծման խնդիր, սակայն բոլորի համար էլ պարզ է, որ սա ընդամենը ժամանակի հարց է:

ԱՄՆ-ը եւ քրդական հարցը

Գաղտնիք չէ, որ պաշտոնական Վաշինգտոնը վաղուց արդեն այլընտրանք է փնտրում, վերջին տարիներին բավական հեռացած եւ Սպիտակ տան վերահսկողությունից դուրս եկած Թուրքիային: Սպիտակ տանը եւ հատկապես տարածաշրջանով հետաքրքրվող Պենտագոնին անհրաժեշտ է նոր գործընկեր, որի հետ հեշտությամբ կարելի է ընդհանուր հայտարարի գալ եւ որը չի տառապում իրեն տարածաշրջանային գերտերություն երեւակայող թուրքական սինդրոմով: Եվ այս առումով որպես այլընտրանք դիտարկվում է քրդական գործոնը: Զբաղեցնելով Միջին Արեւելքի կենտրոնական շրջանները, քրդերի աշխարհագրական դիրքը հետաքրքրական է ամերիկյան ռազմաբազաների համար, որոնք կարող են տեղակայվել Իրաքից հեռանալուց հետո: Իրաքի քրդերը ամերիկացիներին ընդունելով որպես Հուսեյնի բռնապետությունից ազատագրողների, այսօր, ի պատասխան, պատրաստ են ամեն հարցում աջակցել Վաշինգտոնին, որպեսզի վերջինիս ռազմական ներկայությունը տարածաշրջանում ձգվի հնարավորինս երկար: Հենց սա է պատճառը, որ մի քանի տարի առաջ Սպիտակ տանը Ջորջ Բուշն ընդունեց Քրդստանի ղեկավար Մասուդ Բարզանիին: Աննախադեպ այս հանդիպումը ցույց տվեց, թե ինչ կարեւոր տեղ է զբաղեցնում Սպիտակ տան տարածաշրջանային քաղաքականության համար քրդական գործոնը: Նկատենք, որ այս համագործակցությունը ձեռնտու է նաեւ տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի հիմնական դաշնակից Իսրայելին, որը շրջապատված իր նկատմամբ թշնամաբար տրամադրված արաբական պետություններով, անում է ամեն հնարավորը քրդական պետության ստեղծման համար: Սա եւ լրջորեն մտահոգում է թուրքական կողմին, որը բազմիցս անդրադարձել է այն փաստին, որ Իրաքի քրդական հատվածում իսրայելական ռազմական մասնագետները մարզում են քուրդ զինվորականներին: Այսինքն՝ տարածաշրջանում ստեղծվել է մի իրավիճակ, երբ քրդերը վայելում են Թուրքիայի հիմնական դաշնակիցներ ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի աջակցությունը: Հրաժարվել այս երկրների (ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի) համագործակցությունից նշանակում է լուրջ շրջադարձ կատարել Թուրքիայի արտաքին քաղաքականության մեջ, մի քայլ, որին գոնե այս պահին Թուրքիան պատրաստ չէ: Այսօր արդեն պարզ է, որ քրդական խնդիրը ներթուրքական հարցից վաղուց արդեն վերածվել է միջազգայինի, որի «լուծմամբ» զբաղվում են Եվրամիությունը, ԱՄՆ-ը եւ միջազգային այլ կառույցներ: Այսինքն՝ կա մի իրավիճակ, երբ պաշտոնական Անկարան մի կողմից ընդունելով քրդական հարցի առկայությունը եւ դրա լուծման անհրաժեշտությունը, մյուս կողմից էլ հասկանում է, որ այդ շարժումը ընդգծված անջատողական է եւ միայն ժողովրդավարական բարեփոխումների կամ նույնիսկ զինված ճանապարհով լուծել հարցերը չի կարող: Իսկ զիջումների թուրքերը պատրաստ չեն:

Վերջում կարող ենք հավելել, որ տարածաշրջանում քրդերի դերակատարության ուժեղացումը պետք է դառնա հայկական քաղաքագիտական եւ վերլուծական կենտրոնների ուսումնասիրությունների լուրջ թեմա, քանի որ արդեն այսօր իսկ պարզ է, որ հայ-քրդական հարաբերությունների հաստատումը, թեկուզ եւ ոչ պաշտոնական մակարդակով, վաղուց դարձել է օրակարգային հարց:

ԱՐՄԱՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

ՀԵՌԱԴԻՏԱԿ

Մուսուլմանական զարթոնք Ռուսաստանում

Ղարաբաղյան պատերազմում տարած հաղթանակը Հայաստանում ի չիք դարձրեց այնպիսի ենթակ մի խնդիր, ինչպիսին էր մուսուլմանական նվաճողականությունը՝ էքսպանսիան: Կես միլիոն ազերիները մի երկու սերունդ հետո երեւի կկազմեին Հայաստանի բնակչության կեսը:

Ինչու վերհիշեցի սա: Բանն այն է, որ Ռուսաստանում ժամանակ առ ժամանակ [illegible] է առնվում այն հարցը, թե ինչի՞ կհանգեցնի ադրբեջանցիների ու միջինասիացիների ներհոսքը այդ երկիր: Գումարած տեղաբնակ մուսուլմանների բազմացումը: Մանավանդ, երբ ուշադրության առնվեն այն ընդհանուր գործընթացները, որ տեղի են ունենում այդ հանրության կյանքում: Թեկուզ հենց Մոսկվայում:

Սկզբում ստեղծվում են համայնքներ՝ ազգային, մշակութային, հասարակական եւ այլն: Կարեւոր չէ: Հետո նրանք տեղական իշխանություններից պահանջում են ներկայացնում կառուցելու մզկիթներ: Այնուհետեւ՝ դպրոցներ, մանկապարտեզներ, հասնում «մուսուլմանական» խանութներ, սրճարաններ, ռեստորաններ եւ այլն: Ընդ որում, ելնելով մահմեդական կրոնի պահանջներից, ավելի ու ավելի հստակ է դառնում մուսուլմանական զանգվածը ձուլման վտանգից մեկուսացնելու միտումը: Նույնիսկ, մոսկովյան թերթերից մեկի վկայությամբ, խառը ընտանիքների կազմումը կանխելու նպատակով քաղաքի շրջաններից մեկում բացվել է մուսուլմանների ամուսնության գործակալություն: Այսինքն, երբ այսպես շարունակվի, մուսուլմանները Մոսկվայում կստեղծեն իրենց «քաղաքականությունը», ուղղափառ քրիստոնեական մշակույթին զուգահեռ: Եվ երբ հաշվի առնենք առաջինների ժողովրդագրական հարվածային աճն ու հակառակ գործընթացը ռուսների շրջանում, ապա հիմքից զուրկ չի կարելի համարել այն հոռետեսական կանխատեսումը, որ երբ ոչինչ չփոխվի, ապա դարի կեսերին երկրի բնակչության կեսը կկազմեն մուսուլմանները: Պարզ է, թե դա ինչի կհանգեցնի:

Խնդրի բարդությունն ու յուրահատկությունն այն է, որ ի տարբերություն Եվրոպայի, Ռուսաստանի մուսուլմանական ազգերը՝ թաթարները, բաշկիրները, չեչենները, ինգուշները եւ մյուսները, եկվորներ չեն, այլ բնիկներ են, որ ապրում են իրենց պատմական հայրենիքում: Եվ երբ Ռամզան Կադիրովն ուզում է Չեչնիայում կառուցել Եվրոպայի խոշորագույն մզկիթը, նրան ոչ ոք չի կարող խանգարել (մանավանդ երբ ֆինանսավորողը Սաուդյան Արաբիան է):

Եկվոր մուսուլմանները էլ, իհարկե, միամիտ չեն եւ իրենց հերթին ճարպկորեն օգտագործում են դեմոկրատական ընձեռած հնարավորությունները (մարդու իրավունքներ, խղճի, կրոնի ազատություն եւ այլն) եւ նույնպես պահանջում են պաշտպանել իրենց «հոգեւոր» պահանջմունքները: Ստեղծվում է մի իրավիճակ, երբ մերժելը դառնում է «հակադեմոկրատական», «հակամարդկային»: Եվ Մոսկվայի խորհրդային տարիներին կառուցված [illegible] «հոգեւոր» [illegible]... Առանձին [illegible] սովորական են դառնում [illegible] խմբակցերը:

[illegible] խորհրդային աթեիստական [illegible] մնացել է եւ զանգվածային կրոնամոլության, ֆանատիզմի մասին դեռ վաղ է խոսել: Սակայն փաստ է, որ Ռուսաստանի մուսուլմանները հոգեւոր վերածնունդ են ապրում, ինչն ամենատարբեր ձեւերով խրախուսում են արաբական արմատական երկրները:

Ռուսներն ուսումնասիրում են Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Բրիտանիայի փորձն այդ ասպարեզում: Բայց [illegible] է այն: Ֆրանսիայում, օրինակ, [illegible] է, որ այդ երկրում ապրող բոլոր մարդիկ մի՝ ֆրանսիական պետության քաղաքացիներ են: Սակայն դա չի խանգարում երկրի հատկապես հարավային [illegible] հայտնված օտարերկրացիներին ստանալու այն տպավորությունը, ասես իրենք հայտնվել են... Արաբիայում: Լոնդոնում բազմաթիվ են մուսուլմանական արմատական ու ծայրահեղական կազմակերպություններ, որոնք [illegible] միջոցով եւ Եվրոպան [illegible] վերածելու գաղափարները:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մոսկվա

ԱԶԳ

Միջազգային

«Դժվար է իմաստավորել Հայաստանի նկատմամբ Իրանի հետաքրքրությունների դրդապատճառները»

Թուրքական շրջանակներն այսպես են արձագանքում նախագահ Ահմադինեժադի Հայաստան կատարած այցին

Հոկտեմբերի 22-ին երկօրյա պաշտոնական այցով Հայաստան էր ժամանել Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադը, ուղեկցությամբ արտգործնախարար Մանուչեհր Մոթաքիի: Սա այցին նախագահ Ահմադինեժադի տված կարեւորության վկայությունն է: Այցի ծրագրով նախատեսվում էր երկու երկրների նախագահների առանձնազրույցը, պատվիրակությունների հանդիպում ընդլայնված կազմով, Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահի ելույթը ՀՀ Ազգային ժողովում, նրա այցը Երեւանի պետական համալսարան, ապա եւ Մեծ եղեռնի հուշահամալիր:

Այցի առաջին օրը ստորագրվել են էներգետիկայի, հաղորդակցության, տնտեսության եւ տարածաշրջանային անվտանգության ոլորտներին առնչվող հայ-իրանական պայմանագրեր: Հաջորդ օրը Մահմուդ Ահմադինեժադը ելույթ է ունեցել ԵՊՀ-ում, որտեղ նրան շնորհվել է համալսարանի ոսկե մեդալն ու պատվավոր դոկտորի կոչում: Դրան է հետեւել նրա տպավորիչ ելույթը, որը նա ավարտել է հետեւյալ խոսքերով. «Երախտապարտ եմ Աստծուն, որ Հայաստանը եւ Իրանը եղբայրական երկրներ են: Ասում եմ, թող աշխարհը լսի՝ մենք հավերժ լինելու ենք իրար կողքի»:

Այս ելույթից հետո, սակայն, Իրանի նախագահը, առանց ՀՀ ԱԺ եւ Մեծ եղեռնի հուշահամալիրն այցելելու, հանկարծ վերադարձել էր հայրենիք: Մահմուդ Ահմադինեժադի այցի ընդհատումը տեղիք է տվել տարբեր մեկնաբանությունների: Ընդհատմանը հոկտեմբերի 24-ի համարում անդրադարձել էր նաեւ «**Ազգը**»:

Կրկնությունից խուսափելու համար նշենք, որ նախագահ Ահմադինեժադի հայաստանյան այցը, առավել եւս այցի ընդհատումը մեծ հետաքրքրություն են առաջացրել Անկարայում գործող Եվրասիական ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնի հայկական ուսումնասիրությունների ինստիտուտում: Թերեւս դա է պատճառը, որ հոկտեմբերի 25-ին ինստիտուտի ամենօրյա բյուլետենում տեղ են գտել Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահի հայաստանյան այցի վերաբերյալ 3 առանձին հոդվածներ տարբեր հեղինակների ստորագրությամբ:

Թեեւ այդ հոդվածներում գոհունակությամբ է արձանագրվել այն բծախնդրությունը, որը հանդիպումներում 1915-ի իրադարձությունների առնչությամբ ցուցաբերել է նախագահ Ահմադինեժադը, նա չի այցելել Մեծ եղեռնի հուշահամալիր, ոչ էլ ԱԺ, որտեղ ելույթում չանդրադառնա Հայոց ցեղասպանությանը, եւ այս ամենը պայմանավորվել է թուրք-իրանական հարաբերություններին նրա տված կարեւորությամբ, բայց եւ այնպես հոդվածագիրները չեն թաքցրել իրենց վրդովմունքը:

«Հայաստանի հետ Իրանի հարաբերությունները, գրում է Ֆիքրեթ Էրթանը, հետզհետե զարգանում են, աճում է ղեկավարների մակարդակով երկուստեք կատարվող փոխադարձ այցելությունների հաճախականությունը: Որքան էլ Ահմադինեժադն ընդհատի Հայաստան կատարած այցը, այնուամենայնիվ չկարողացավ չասել, որ 1915-ի իրադարձությունների հարցում Իրանը մշտապես Երեւանի կողքին է, ոչ էլ հրաժարվեց հիշեցնելու գայթակղությունից, թե ամեն տարի ապրիլի 24-ին հայերն Իրանում հիշատակում են այդ իրադարձությունները: Հետեւաբար Իրան-Թուրքիա հարաբերություններին տված կարեւորությունն ընդգծելու համար երկօրյա այցելությունը Հայաստան ընդհատող Ահմադինեժադը միաժամանակ ցույց տվեց, որ իրենք մեծ նշանակություն են տալիս հայ-իրանական հարաբերություններին»:

Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադի Հայաստան կատարած այցին մոտավորապես նույն տեսանկյունից են մոտենում մյուս հոդվածագիրները: Նրանցից Յըլդըզ Դեւեջի Բոզքուրթը ընդգծում է ի պատասխան Հայոց ցեղասպանության հարցին նրա ԵՊՀ-ում արտահայտած հետեւյալ միտքը. «Յուրաքանչյուր երկիր պետք է վերագնահատի իր պատմությունը: Դա կօգնի խուսափել անցյալի կրկնությունից, սա մեկ, երկրորդ՝ Իրանը մշտապես եղել է Հայաստանի կողքին»: Իսկ Յըլմազ Օզթունան, համարելով նախագահ Ահմադինեժադի այցը հայ-իրանական բարեկամության ամրապնդման հերթական դրսեւորում, ավելացնում է. «Ոչ մի կերպ չես կարողանում իմաստավորել Հայաստանի նկատմամբ Իրանի պես տարածաշրջանի ազդեցիկ պետության հետաքրքրությունների դրդապատճառները»:

Ամենայն հավանականությամբ, նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադը Հայաստան կատարած երկօրյա այցն ընդհատել է ՀՀ Ազգային ժողովում Հայոց ցեղասպանության մասին արտահայտվելուց խուսափելու, առավել եւս Ծիծեռնակաբերդ չբարձրանալու համար: Նրա այս մոտեցումը չի կարող արժանանալ հավանության: Սակայն նախագահ Ահմադինեժադին քննադատելիս պետք է հաշվի առնել Իրանին միջազգայնորեն մեկուսացնելու եւ նրան տարածաշրջանի այլ պետությունների աջակցությունից զրկելու ԱՄՆ-ի նկրտումները: Չնայած ամերիկյան այս նկրտումներին, Թուրքիան փորձում է մերձենալ Իրանի հետ եւ վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կառավարության շնորհիվ հետզհետե զարգանում են թուրք-իրանական հարաբերությունները:

Այսինքն՝ միջազգային իրավիճակի առանձնահատկությունները, ինչպես նաեւ ռազմական ներխուժման ԱՄՆ-ի սպառնալիքները նախագահ Ահմադինեժադին չեն տալիս մեր ակնկալիքներն արդարացնելու հնարավորություն: Արդարացնելու դեպքում Իրանը կբախվի նաեւ Թուրքիայի հակազդեցությանը, այսպիսով Մահմուդ Ահմադինեժադը ակամա կհայտնվի Իրանին տարածաշրջանի երկրների աջակցությունից զրկելու ամերիկյան նկրտումներին ծառայողի դերում:

Այլ կերպ՝ կարելի է Հայաստան կատարած այցն ընդհատելու համար քննադատել Իրանի նախագահին, սակայն դա պետք է հանգեցնի հեռու գնացող հետեւությունների: Ի վերջո, տարածաշրջանի երկիր է նաեւ Հայաստանը: Ավելին, հայ ժողովրդի քրիստոնյա լինելու հանգամանքը միանգամայն հակասում է քաղաքակրթությունների հակամարտության ամերիկյան «տեսության» տրամաբանությանը: Սա նշանակում է, որ այցի ընդհատման առնչությամբ հեռու գնացող հետեւություններ անելու դեպքում, բացի Վաշինգտոնի նկրտումներից, տուրք կտանք նաեւ այս համայն մարդկության անվտանգությանը սպառնացող տեսությանը: Դա միաժամանակ բացասաբար կանդրադառնա երկու երկրների դարավոր բարեկամության վրա: Այդ ընթացքում զգալի բավարարված կլինեն հայ-իրանական հարաբերությունների հետագա զարգացմամբ մտահոգված թուրքական քաղաքական շրջանակները:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Սարկոզին CBS-ի եթերում զայրացավ, երբ խոսվեց իր նախկին կնոջ մասին

Ֆրանսիայի նախագահ Նիկոլա Սարկոզին ամերիկյան CBS հեռուստաընկերության «60 րոպե» ծրագրին տված հարցազրույցում չի կարողացել զայրույթը զսպել, երբ խոսք է բացվել իր նախկին կնոջ՝ Սեսիլիա Սարկոզիի մասին:

Լեսլի Ստալի «60 րոպե» ծրագրի տվյալ թողարկումը Ելիսեյան պալատում նկարահանվել էր երկու շաբաթ առաջ եւ կոչված էր հասարակ ամերիկացիներին ցուցադրելու ԱՄՆ-ի «նոր բարեկամին»: Նկարահանման պահին Նիկոլա եւ Սեսիլիա Սարկոզիների ամուսնալուծությունը դեռ պաշտոնապես չէր հրապարակվել: Հաղորդումը CBS-ի եթեր հեռարձակվեց հոկտեմբերի 28-ին:

Ֆրանսպրեսը նշում է, որ դեռ հարցազրույցից առաջ Սարկոզին քիչ էր մնացել հրաժարվի խոսակցությունից: Նա անսպասելիորեն հայտարարել էր, թե ինքը չափազանց զբաղված է, եւ իր մամլո քարտուղարին «ապուշ» էր անվանել նման լարված օրը հարցազրույց ծրագրելու համար:

Ցուցադրված հարցազրույցի սկզբում Սարկոզին որոշ ժամանակ աշխուժորեն պատասխանում է իր քաղաքական գործունեությանը եւ ԱՄՆ-Ֆրանսիա հարաբերություններին վերաբերող հարցերին: Բայց երբ լրագրողը հարց է տալիս նախագահի հավանական ամուսնալուծությանն առնչվող լուրերի մասին, Սարկոզին զայրացած հայտարարում է. «Եթե Սեսիլիայի մասին ասելու բան ունենայի էլ, ապա հաստատ այստեղ չէի ասի»: Դրանից հետո նա թողնում-հեռանում է:

Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը նշում է, որ Նիկոլա Սարկոզին հայտնի է իր դյուրաբորբոք բնավորությամբ եւ չի սիրում խոսել անձնական կյանքի մասին: Ընթացիկ տարվա օգոստոսին ԱՄՆ-ում իր արձակուրդն անցկացնելիս նա քիչ էր մնացել հարձակվեր իր ջրային զբոսանքն արձանագրող լուսանկարիչների վրա: Սարկոզին լողազգեստով ցատկել էր լուսանկարիչների նավակի մեջ եւ ֆրանսերեն ինչ-որ բան բղավել:

Բարադեյ. «ՄԱԳԱՏԷ-ն Իրանում ռազմական միջուկային ծրագիր չի տեսնում»

Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության՝ ՄԱԳԱՏԷ-ի գլխավոր տնօրեն Մոհամմեդ էլ Բարադեյը ամերիկյան CNN հեռուստաընկերության եթերում հերքել է Ջորջ Բուշի վարչակազմի այն պնդումները, թե Իրանը գաղտնաբար փորձում է միջուկային զենք ստեղծել: Բարադեյի խոսքերով, ՄԱԳԱՏԷ-ն Իրանում ռազմական միջուկային ծրագրի գոյության որեւէ ապացույց չի տեսնում:

Ներկայումս ՄԱԳԱՏԷ-ն փորձում է Թեհրանի իշխանություններից երաշխիքներ ստանալ, որ ապագայում երբեւիցե չեն զբաղվի միջուկային զենքի մշակումներով: «Մենք չենք ասում, թե Իրանը միջուկային զենք ունի: Մենք փորձում ենք երաշխավորել Իրանի մտադրությունների խաղաղ բնույթը», ընդգծել է Բարադեյը:

Անցյալում իրանական կողմը չի հայտնել «որոշակի գնումների եւ գիտափորձերի մասին», ուստի ՄԱԳԱՏԷ-ն «ունի շատ հարցականներ»: Բարադեյի խոսքերով, ներկա պահին մնում է միայն ստուգել, թե Իրանն իրո՞ք հետազոտություններ է անցկացնում զենք արտադրելու նպատակով:

«Իրանում տեսնո՞ւմ ենք ռազմական կիրառության համար նախատեսված միջուկային նյութ: Ոչ: Տեսնո՞ւմ ենք զենքի ստեղծման ակտիվ ծրագիր: Ոչ», ասել է Բարադեյը: Նա արտահայտվել է Իրանի հետ բանակցությունների անցկացման օգտին եւ բոլոր երկրներին հորդորել է տվյալ հարցում ձեռնպահ մնալ վտանգավոր ելույթներից: «Մենք չպետք է կրակի վրա յուղ ավելացնենք», ընդգծել է ՄԱԳԱՏԷ-ի ղեկավարը:

«Եթե որեւէ մեկը Իրանի ռազմական ծրագրի վերաբերյալ տեղեկություն ունի, ես ուրախ կլինեի ստանալ», ասել է Բարադեյը, ըստ երեւույթին ակնարկելով ԱՄՆ փոխնախագահ Դիկ Չեյնիին:

Վերջինս հոկտեմբերի 26-ին CNBC-ի եթերում հայտարարել էր, թե Իրանն իբր ակտիվորեն ձգտում է միջուկային զենք ստեղծել: «Իրանցիներն ագրեսիվորեն ուրանի հարստացման ներուժ են ստեղծում, եւ այդ գործընթացի վերջը կլինի միջուկային սպառազինությունների ստեղծումը», պնդել էր Չեյնին, ավելացնելով, որ ԱՄՆ-ը Իրանին «թույլ չի տա միջուկային զենք ունենալ»:

Արգենտինայի առաջին տիկինը նախագահ ընտրվեց առաջին փուլում

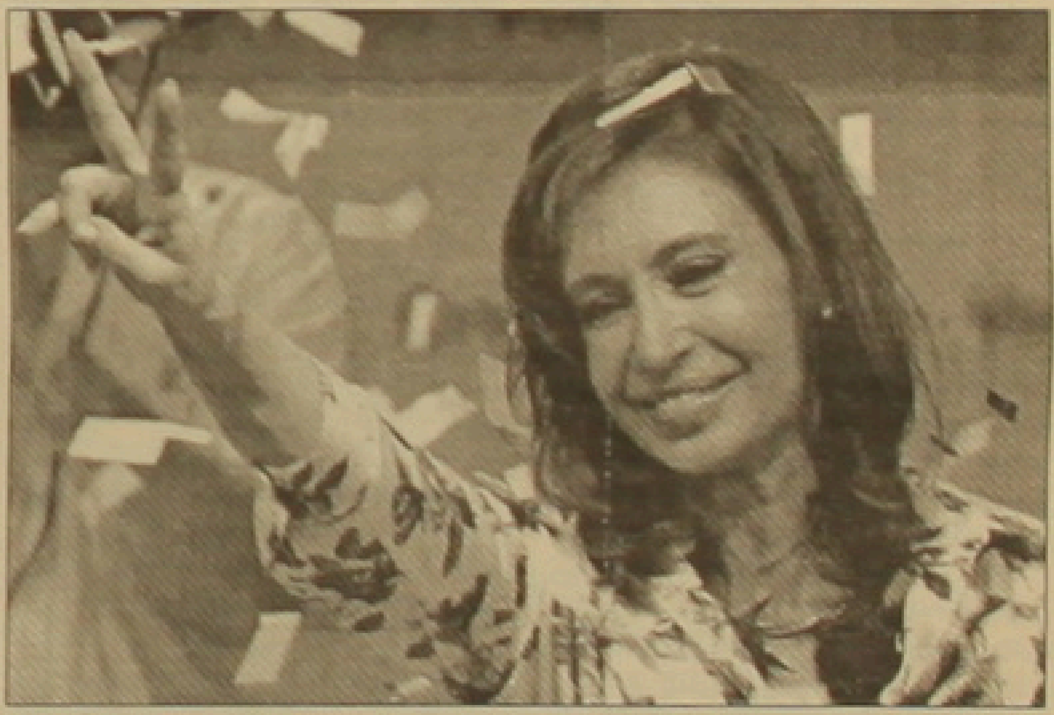

Արգենտինայում կիրակի օրն անցկացված նախագահական ընտրություններում հաջողության է հասել երկրի ներկայիս նախագահ Նեստոր Կիրշների տիկինը՝ սենատոր Քրիստինա Ֆեռնանդեսը: Նրա հաղթանակը հայտնի է դարձել քվեաթերթիկների ավելի քան կեսի մշակումից հետո. նա ստացել է ավելի քան 43 տոկոս:

Ընդդիմությունն արդեն շնորհավորել է Քրիստինա Ֆեռնանդեսի հաղթանակը: «Քաղաքացիական կոալիցիա» ձախ կենտրոնամետ խմբի առաջնորդ Էլիսա Կարրիոն, որը ընտրություններում երկրորդ տեղն է զբաղեցնում, առաջինն է շնորհավորել մրցակցին:

Ֆրանսպրեսի տվյալներով, Կարրիոյի կողմնակիցներին այնուամենայնիվ հաջողվել է մեծ առավելության հասնել Արգենտինայի գրեթե բոլոր մեծ քաղաքներում, այդ թվում՝ մայրաքաղաք Բուենոս Այրեսում: Սակայն ընտրությունների առաջին իսկ փուլում Քրիստինա Ֆեռնանդեսի տարած հաղթանակը վերջ դրեց ընդդիմության հաջողություններին:

Արգենտինայի պատմության մեջ կին գործիչն առաջին անգամ է համաժողովրդական քվեարկությամբ ընտրվում նախագահի պաշտոնում: Ճիշտ է, 1974-1976-ին Արգենտինան ղեկավարել է Մարիա Էստելա Մարտինեսը, բայց նա համաժողովրդական քվեարկությամբ չէր ընտրվել: Մարիան նախագահ Խուան Դոմինգո Պերոնի վերջին կինն էր եւ 1974-ի հուլիսին նախագահի մահից հետո նրա պաշտոնն զբաղեցրեց, քանի որ երկրի փոխնախագահն էր: Բայց 1976-ի մարտի 24-ին Մարիա Պերոնը պաշտոնանկ արվեց զինվորական հեղաշրջման ժամանակ:

Նորընտիր նախագահ Քրիստինա Ֆեռնանդեսը պետք է պայքարի առաջին հերթին թանկացումների եւ սղաճի դեմ: Նա խոստանում է շարունակել ամուսնու օրոք երկրում սկսված վերափոխումները, սղաճի դեմ պայքարել գների խիստ վերահսկման եւ տնտեսությանը պետության զգալի միջամտության եղանակներով:

Մեկ բարել նավթը՝ 93,1 դոլար

Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում Light Sweet Crude մակնիշի նավթի վաճառքի դեկտեմբերյան մատակարարումների պայմանագրերը երեկ կնքվել են մեկ բարելը 93,12 դոլար աննախադեպ գնով, հաղորդում է Ֆրանսպրես գործակալությունը: Փորձագետների կարծիքով, գների նոր աճը պայմանավորված է Մերձավոր Արեւելքի անկայուն իրադրությամբ:

Ավելի վաղ՝ հոկտեմբերի 26-ին, նույն բորսայում WTI մակնիշի դեկտեմբերյան պայմանագրերը կնքվել էին մեկ բարելը 91,86 դոլարով: Բլումբերգ գործակալությունը նշում է, որ գների աճը պայմանավորված է նաեւ Մեքսիկական ծոցի նավթամշակման գործարաններից մեկի արտադրության ընդհատմամբ: Ծոցում արդյունահանվող նավթի 80 տոկոսը մշակվում է հենց այդ գործարանում, որի աշխատանքն ընդհատված է փոթորկի վտանգի պատճառով:

Երաժշտության կենարար ուժը

Կամ եւս մեկ անգամ Ղազարոս Սարյանի մասին

Մեր ժամանակի հատկանիշներից մեկը՝ լսողական եւ լսադիտողական արտադրանքի ավելացումը, զգալիորեն երկարացնում է երաժշտական ստեղծագործությունների կյանքը, դրա հետ միաժամանակ ընդլայնելով ունկնդիրների լսարանը: Արժե՞ արդյոք հիշեցնել 20-րդ դարի երկրորդ կեսի հայ երաժշտության հին հավաքածուների նոր ձայնագրությունների եւ վերահրատարակության կարեւորության մասին: Յուրաքանչյուր նոր հրատարակություն ըստ էության դառնում է իրադարձություն, մանավանդ եթե դա կապված է այնպիսի մասշտաբի կոմպոզիտորի անվան հետ, ինչպիսին է Ղազարոս Սարյանը:

Երեւանի Armenian Music Center-ի (ղեկ. Սամվել Ամիրաղյան) հետ գործակցող լոսանջելեսյան ստուդիաներից մեկը վերջերս թողարկեց լազերային երկու սկավառակ Հայաստանի եւ ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական արտիստ Ղազարոս Սարյանի (1920-1998) երաժշտությամբ: Մի սկավառակի վրա վարպետի սիմֆոնիկ ստեղծագործություններն են Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ (այն ժամանակ պետական) նվագախմբի, Հայաստանի ռադիոյի սիմֆոնիկ նվագախմբի եւ Համամիութենական ռադիոյի սիմֆոնիկ մեծ նվագախմբի կատարմամբ: Դրանք են Սիմֆոնիկ պատկերները (դիրիժոր Ռաֆայել Մանգասարյան), Սերենադը (դիր. Միքայել Մալունցյան), Պաննո Հայաստանը (դիր. Էմին Խաչատրյան), Սիմֆոնիան (դիր. Վալերի Գերգիեւ), Ջութակի ու նվագախմբի կոնցերտը (դիր. Դավիթ Խանջյան, մենակատար Ռուբեն Ահարոնյան), Պասակալիան (դիր. Ռուբեն Ասատրյան):

Երկրորդ սկավառակի պարունակությունը կազմում են Սարյանի կամերային ստեղծագործությունները՝ Ջութակի ու դաշնամուրի արիան ու տոկատան (Ռ. Ահարոնյան եւ հեղինակ), դաշնամուրային Երեք պոստլյուդիաները (Լուսինե Սարյան), թավջութակի ու դաշնամուրի Սոնատը (Մեդեա Աբրահամյան, Ռոզա Թանդիլյան), Andante-ն եւ Presto-ն ջութակի ու կամերային նվագախմբի տարբերակով (Էդուարդ Թադեւոսյան, դիր. Արամ Ղարաբեկյան):

Սկավառակներում հավաքված ստեղծագործությունները լավագույնս ներկայացնում են ակնառու կոմպոզիտորի, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի բազմամյա ռեկտորի, հայկական կոմպոզիտորական կրթության մեջ առաջադիմական դպրոցներից մեկի հիմնադրի ստեղծագործական ժառանգությունը: Ղազարոս Սարյան երեւույթը որոշ իմաստով բացատրվում է նրա գործունեության այդ եռամիասնությամբ: Սարյանը պատասխանատվություն էր կրում երաժշտական գիտելիքների ժամանակակից մակարդակի համար: Ռեկտորի կարգավիճակը պարտավորեցնում էր պատրաստել իր ազգային կադրեր, այսինքն հայկական երաժշտական ավանդույթները ըստ արժանվույն շարունակող եւ զարգացնող երաժիշտներ: Հենց իր երաժշտական երկերում Ղազարոս Սարյանը նույնպես միշտ ձգտել է գտնել հնի ու նորի օրգանական հավասարակշռություն, բայց՝ ոչ հաշտվողական փոխզիջման տրամաբանությամբ: Ճիշտ է, կյանքում այդ իմաստով մարդը, խորապես վերլուծելով եւ կշռադատելով իրավիճակը (ըստ Կենդանակերպի նա «կշեռք» էր), հասկանում էր, որ երբեմն նախանձելով կարելի է եւ շահել:

Իր երաժշտությունը Սարյանը ընկալում էր որպես կյանքում իրեն տանջող կարեւոր հարցերի վերաբերյալ տեսական խորհրդածությունների արդյունք: Կոմպոզիտորի էությունը, անշուշտ, հարստացնում էին երաժշտական, գրական եւ գեղարվեստական տպավորությունները, իսկ կերպարվեստի գաղտնիքներին նա կարող էր հետեւել, ինչպես ասում են, բարուց, սակայն երաժշտության ստեղծման համար, կարծում էին, նրան անհրաժեշտ է իրական աշխարհի, ըստ որում՝ հենց իր զգացած եւ վերապրած ազդակը:

Միայն Հայրենական մեծ պատերազմի (որը Ղազարոս Սարյանն անցկացրեց հրացանը ձեռքին հայրենիքը պաշտպանելով) սարսափները բավական էին, որպեսզի ողբերգական սահմանագիծ թողնեն Սարյանի հոգեւոր գիտակցության եւ զգայուն հոգու մեջ: Պատերազմը ձեւավորեց դրական հայացք աշխարհի նկատմամբ (դա մեծագույն չափով ներհատուկ էր նաեւ կոմպոզիտորի հորը՝ 20-րդ դարի հայկական գեղանկարչության նահապետ Մարտիրոս Սարյանին), որը կոմպոզիտոր Սարյանի համար հավատի պես մի բան էր: Կրոնական տրամադրվածության մարդ չլինելով, Սարյանն այդուհանդերձ ներքուստ ենթարկվում էր քրիստոնեության ելակետային դրույթին՝ հավատին: Հավատք, որն ամրապնդում է միտքն ու կամքը, հանգում բացարձակ ճշմարտության զորությանը, չարի նկատմամբ հաղթանակին:

Երիտասարդական տարիներին դաստիարակված ոգու եւ հավատի ստոիցիզմը արդեն Մոսկվայի Պ. Ի. Չայկովսկու անվան պետական կոնսերվատորիան ավարտելուց հետո Սարյանի կոմպոզիտորական ստեղծագործության մեջ արտահայտվեց Կանոնին հավատարիմ լինելու, այլ կերպ ասած՝ դասական գրարվեստի օրենքներն ու կարգապահությունը պահպանելու մեջ: Երաժշտական կոմպոզիցիայի կանոնական հիմքն ակնհայտ է Սարյանի շատ ստեղծագործություններում: Այն դրսեւորվում է ձեւի կառուցվածքային հավասարակշռության մեջ եւ մտքի զարգացման սկզբունքներում (հաճախ դա այսպես կոչված «շղթայական թեմատիզմի» սկզբունքն է, եթե օգտվենք Դմիտրի Շոստակովիչի ստեղծագործություններում թեմատիկ գործընթացի Վ. Բոբրովսկու դիտարկումից. երկուսն էլ Սարյանի մանկավարժներն էին):

Կանոնին հավատարիմ լինելը, որ նախապես պրոֆեսիոնալիզմի աղբյուր է, Սարյանի համար խոչընդոտ չդարձավ իր ստեղծագործական զարգացման ճանապարհին: Ավելի շուտ հակառակը. կանոնից՝ որպես գեղարվեստական տրամաբանության հուսալի հիմքից ելնող կոմպոզիտորական երեւակայությունը ավելի ու ավելի հաճախ էր ձգտում դեպի անհայտ հեռուները, ազատորեն փորձարարություն անելով ձեւի համամասնությունների, գործիքային տեմբրերի արտահայտչականության մակարդակով, ինտերվալային կառույցների եւ մոդալ ներդաշնակության ասպարեզում: (Այս առումով, Շոստակովիչից բացի, Սարյանի համար մեծ նշանակություն ունեին 20-րդ դարի լեհ խոշորագույն կոմպոզիտոր Վիտոլդ Լյուտոսլավսկու ինչպես կոմպոզիտորական արվեստը, այնպես էլ ստեղծագործության ընդհանուր գեղագիտությունը): Պետք է ավելացնել, որ Լյուտոսլավսկու դիրքորոշումը հոգեհարազատ էր Սարյանին հաջորդած սերունդների բազմաթիվ հայ կոմպոզիտորներին):

Ասվածի լույսով Ղազարոս Սարյանի ստեղծագործական ուղին ներկայանում է ոչ թե որպես աստիճանական, հետեւողական հայացքներից քողարկված ձեւափոխություն, այլ որպես դինամիկ զարգացում: Ինքն իրեն չդավաճանելով, կոմպոզիտորը հրապուրվել է տարաբնույթ, օրինակ՝ դիտողական գաղափարներով («Սիմֆոնիկ պատկերներ», «Պաննո Հայաստան»), եւ այդ ժամանակ երաժշտի խնդիրը դառնում էր առավելապես պատկերավորման շարքի փոխադրումն արտահայտչականի: Կամ մտային եւ հոգեբանական բնույթի գաղափարներով (Սիմֆոնիա, Լարային կվարտետ թիվ 2). այդ դեպքում անկյունաքար է դարձվում «մտային կառույցների» (Կ. Լեւի-Ստրոս) ճշգրիտ երաժշտական համարժեքի հայտնաբերումը:

Ղազարոս Սարյանի գեղարվեստական աշխարհում տեղ են գտել հուզական վիճակների միանգամայն հակադիր դրսեւորումներ: Այսպես, սիմֆոնիկ նվագախմբի Պասակալիայում հայ կոմպոզիտորը երեւան է հանում երաժշտության դրամատիկ արտահայտչականությունը, որն այնքան էլ բնորոշ չէ նրա երաժշտական խառնվածքին (ստեղծագործությունն արտահայտում է դստեր՝ Լուիկի անդառնալի կորստի ցավը): Իսկ դաշնամուրային Երեք պոստլյուդիաներում նա բացահայտում է իր գեղարվեստական խառնվածքի օրփիզմը. կոմպոզիտորն առասպելական Օրփեոսի նման հավատում է երաժշտության կենարար ուժին:

Սարյանի կոմպոզիտորական ոճի կանոնական հիմքերը երբեմն դրսեւորվում էին հատկապես բացահայտ, ընդգծված ձեւով: Նրա ստեղծագործական ուղու վրա կարելի է տեսնել նման բացահայտության երեք փաստ: Դրանք են Ջութակի ու դաշնամուրի Արիան ու Տոկատան, Ջութակի ու սիմֆոնիկ նվագախմբի Կոնցերտը, Ջութակի ու դաշնամուրի (կամ կամերային նվագախմբի) Andante-ն ու Presto-ն:

Պատահակա՞ն է արդյոք, որ նշված բոլոր երկերը կապված են ջութակի հետ: Շատ երեւույթին, ոչ: Չէ՞ որ ջութակը ակուստիկայի, գեղագիտական եւ արտիստական հնարավորությունների տեսակետից դասական, կատարյալ գործիք է: Ջութակն այժմ էլ ամենուրեք դասականության խորհրդանիշ է, կատարողական դպրոցի խորհրդանիշ... Ջութակին Սարյանի նվիրաբերումները թերեւս բացատրում են նշված երկերի նոր դասական ոճաբանությունը, որոնցում, սակայն, կոմպոզիտորի ազգային խառնվածքը մշտապես զգացնել է տալիս իրեն:

Հայկական երաժշտության ուսումնասիրությունը մեր հայրենասեր գիտնականների սրբազան գործն է: Դրա համար խիստ անհրաժեշտ է հնչյունային նյութը, ինչպես եւ նոտայականը: Ղազարոս Սարյանի ստեղծագործությունների նոր CD-ների թողարկումը (դրանց կազմերը զարդարված են Մարտիրոս Սարյանի բնապատկերների վերատպություններով) ոչ միայն նվեր են մեր ժամանակակիցներին, այլեւ աշխարհին 20-րդ դարի հայկական երաժշտության մասին հայտարարելու եւս մեկ հնարավորություն են, երաժշտություն, որը ծնված է ապրելու համար:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահրատարակվել է Վահան Տերունյանի ալբոմը

20-րդ դարի առաջին կեսի հայ անվանի լուսանկարիչներից է Վարդան Տերունյանը, մեկը նրանցից, ովքեր լուսանկարչությունը հասցրել են արվեստի մակարդակի: Նա գործել է Եգիպտոսում, Սիրիայում եւ Լիբանանում ու վայելել այդ երկրների իշխանությունների խոր հարգանքը, եղել եգիպտական արքունիքի լուսանկարիչներից մեկը: Սիրիայում գտնված տարիներին (1920-30-ական թթ.) նա լուսանկարել է հայ գաղթականների տխուր կենսապայմանները (այդ լուսանկարների մի մասը ակնաբույժ Ռոբեր Ճեմճեմյանը 1994-ին Հալեպում լույս ընծայեց «Album.A Photographic Report of the Deportation of the Armenian People in the Year 1915 to the Syrian Land» լուսանկարների ալբոմում՝ եռալեզու (հայերեն, արաբերեն եւ անգլերեն) բացատրություններով): Շնորհիվ այդ լուսանկարների, արտասահմանից, հատկապես օտարներից, մեծածավալ օժանդակություն է հասել այդ գաղթականներին:

Սիրիայի ֆրանսիական մանդատային իշխանությունների հանձնարարությամբ, Տերունյանը 1920-ականների երկրորդ կեսին լուսանկարել է Սիրիայի հյուսիսային տարածքների պատմաճարտարապետական հուշարձանները, բնությունը եւ, մասնավորաբար, մարդկանց կենցաղը: Սիրիայի արաբ ժողովրդի կենցաղի այդ լուսանկարներն ունեն պատմական բացառիկ նշանակություն, քանի որ այդ կենսապայմաններն իսպառ վերացել են: Այդ լուսանկարներից մոտ 50 հատը լույս են տեսել 1930-ականների առաջին կեսին՝ առանձին ալբոմի մեջ, որը կրել է «Հալեպ եւ իր շրջակայքը» խորագիրը: Վերջինս չի արտահայտում ալբոմի բովանդակությունը, որովհետեւ, ինչպես նշեցինք, լուսանկարներն ընդգրկում են ողջ հյուսիսային Սիրիայի տարածքը՝ Միջերկրական ծովի մերձակա Անտիոքից մինչեւ սիրիական անապատը:

2006 թվականի նշումով, 2007 թ. սեպտեմբերի սկզբին Հալեպում վերահրատարակվել է Վարդան Տերունյանի հիշյալ հատորը՝ «Գալուստ Գյուլբենկյան» հիմնարկության օժանդակությամբ («Նարեկ» հրատարակչություն, 24 x 24 չափսի 107 էջ): Վերահրատարակված ալբոմը կազմել եւ նրա առաջաբանը գրել են Հիմնարկության հայկական բաժանմունքի փոխտնօրեն Ասդղիկ Չամքըրթեան ու Հալեպի «Զավեն Եկավյան» գրադարանի պատասխանատու Վարդի Քեշիշյանը: Քառալեզու (հայերեն, արաբերեն, անգլերեն եւ ֆրանսերեն) ալբոմի առաջաբանում կազմողները ներկայացրել են անվանի լուսանկարչի կենսագրությունը եւ տվել նրա արվեստի իրենց գնահատականը: Հետեւում են Հալեպ քաղաքի պատմության մասին տեղեկանքը եւ ալբոմի առաջին հրատարակության առաջաբանը (երկուսն էլ՝ ֆրանսերենով): Լուսանկարների բացատրությունները տրվել են հիշյալ չորս լեզուներով: Ցավոք, բացակայում են լուսանկարահանման կոնկրետ տարեթվերը:

«Հալեպ եւ իր շրջակայքը» ալբոմի վերահրատարակությունը զգալի ներդրում է հայ-սիրիական մշակութային կապերի ամրապնդման գործում:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Ազգագրական թանգարանը լուրջ ուշադրության կարիք ունի

Տավուշի մարզի Բերդի տարածաշրջանի Վերին Կարմիրաղբյուր գյուղում 1968-ին պատմության ուսուցիչ Սերյոժա Ասլանյանը գյուղի վարսավիրանոցում նկատելով երկու շատ հին կարաս, դրանք տանում է տուն: Ու այդ օրվանից հիմք է դնում գյուղի թանգարանին: Գյուղի ողջ տարածքում պեղումներ են կատարում, հայտնաբերված յուրօրինակ նմուշներով, սկսած քարի ու բրոնզե դարերից, հարստացնում են թանգարանի ցուցանմուշները: Թանգարանի մասին լուրը տարածվում է, ժողովուրդը իր մոտ եղած հնությունները սիրով նվիրաբերում է: Այսօր թանգարանում կա 2893 նմուշ, սակայն այն որեւէ տեղ պաշտոնապես չի գրանցված ու հազարավոր հազվագյուտ նմուշները խիտ տեղավորվել են երկու փոքրիկ սենյակներում, անհարմար, մութ ու խոնավ միջավայրում: Ինչպես պատմում է թանգարանի հիմնադիր, մանկավարժ Սերյոժա Ասլանյանի որդին, որը հոր մահից հետո շարունակում է թանգարանի ցուցանմուշների խնամքի ու մնացյալ հարցերի լուծումը, եթե չլինի պետական հոգածություն, ֆինանսների հատկացում, այդ շատ կարեւոր եւ արժեքավոր ցուցանմուշները հետզհետե կքայքայվեն, կփչանան ու կկորչեն: Ցուցանմուշներում կան քարի դարի մասունքներ, գյուղի եկեղեցու կնիքը, որը պատահմամբ գտնվել է Վրաստանում, գյուղացիներից մեկի ընտանիքում: Գյուղի միակ՝ Սուրբ Սարգիս եկեղեցու (որը քանդվել է 30 թվականին) կնիքի վրա դաջված է՝ «Վերին Կարմիրի Սուրբ Սարգիս եկեղեցի»:

Մի քանի հարյուր նմուշ դրամներ են գտնվել պեղումներից, իսկ ամենաարժեքավորը Գագիկ թագավորի ժամանակվա ոսկե մետաղադրամը մի քանի այլ նմուշների հետ կողոպտել են ցուրտ ու մութ տարիներին: Գտնվել է եկեղեցու հիմնադրման մի կտոր քար, որի վրա գրված է՝ «1635 թվ. կառուցեցի Սուրբ Սարգիս եկեղեցին»:

Թանգարանի մյուս սրահում պահվում են 200 տարվա ազգագրական նշանակության մանկան օրորոցը, շաքարամաններ, գործիքներ, հագուստներ, կենցաղային շատ ու շատ իրեր: Մի պատ էլ զարդարված է 3 տասնյակ պատվոգրերով, շնորհակալագրերով ու գովասանագրերով: Գյուղի թանգարանը նույնպես ազգային հարստություն է եւ պարտավոր ենք տեր կանգնել դրան պետական մակարդակով:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հայ շախմատիստների հաղթական մեկնարկը

Կրետե կղզում հունական Հերակլիոն քաղաքում մեկնարկել է շախմատի Եվրոպայի թիմային առաջնությունը, որի պարգեւներն են վիճարկում տղամարդկանց 40 եւ կանանց 30 թիմեր (Հունաստանը կանանց մրցաշարում ներկայացված է 2 հավաքականով): Մրցաշարն անցկացվում է շվեյցարական մրցակարգով, 9 տուրով: Յուրաքանչյուր հավաքականի կազմում ընդգրկված են 5-ական շախմատիստներ, որոնցից չորսը յուրաքանչյուր տուրում մասնակցում են մրցախաղերին: Միավորների հաշվարկը կատարվում է թիմային հանդիպումների սկզբունքով: Հաղթանակի դեպքում թիմին տրվում է 2 միավոր, ոչ-ոքին գնահատվում է մեկ միավոր: Հավասար միավորների դեպքում մրցաշարային աղյուսակում տեղերը բաշխելիս հաշվի են առնվում բոլոր պարտիաներում վաստակած միավորները:

Նելլի Աղինյանն ու Սիրանուշ Անդրեասյանը առավելության հասան համապատասխանաբար Վիկտորյա Յոհանսոնի եւ Եվա Ջիբեսորնի նկատմամբ:

Հայաստանի կանանց եւ տղամարդկանց հավաքականները հաջող սկսեցին մրցաշարը՝ տոնելով անդրանիկ հաղթանակները: Մեր շախմատիստները մեկնարկում 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին Ռումինիայի հավաքականին: Առաջին խաղատախտակի վրա Վլադիմիր Հակոբյանը ոչ-ոքի խաղաց գրոսմայստեր Վլադիսլավ Նեւեդնիչիի հետ: Մեր թիմին հաղթական միավորներ պարգեւեցին Գաբրիել Սարգսյանն ու Սմբատ Լպուտյանը, որոնք պարտության մատնեցին Կոնստանտին Լուպուլեսկուին եւ Անդրեյ Մուրարիուին: Կարեն Ասրյանը միավորը կիսեց Քրիստիան Ցիանուի հետ մրցախաղում:

Նույնպիսի հաշվով Հայաստանի կանանց հավաքականը հաղթեց շվեդ շախմատիստուհիներին: Այդ մրցախաղում բոլոր պարտիաներն էլ արդյունավետ ելք ունեցան: Առաջին խաղատախտակին Էլինա Դանիելյանը հաղթեց Սվետլանա Ագրեստին: Միակ պարտությունը մեր թիմից կրեց 2-րդ խաղատախտակի վրա հանդես եկած Լիլիթ Մկրտչյանը՝ զիջելով Քրիստին Անդերսոնին:

Տղամարդկանց մրցաշարում անցկացված 20 մրցախաղերից եւ ոչ մեկում ոչ-ոքի արդյունք չգրանցվեց: Չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդներից մեկը՝ ՌԴ հավաքականը 3,5-0,5 հաշվով պարտության մատնեց Շվեդիայի թիմին: Իրենց օգտին հաղթանակներ գրանցեցին Պյոտր Սվիդլերը, Ալեքսանդր Մորոզեւիչը, Եվգենի Ալեքսեեւը: Բոսնիա-Ուկրաինա հանդիպումը չկայացավ բոսնիացիների խաղին չներկայանալու պատճառով: Ուկրաինացիներին հաղթանակ գրանցվեց 4-0 հաշվով, որի շնորհիվ նրանք գլխավորեցին աղյուսակը: Եվս հինգ թիմի հաջողվեց հաղթել 4-0 հաշվով՝ անցկացնելով մեկնարկային տուրի հանդիպումները (Ադրբեջան-Թուրքիա, Գերմանիա-Բելգիա, Հունաստան-Լյուքսեմբուրգ, Խորվաթիա-Ուելս, Սլովենիա-Մոնակո): Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականը 3 միավորով ընթանում է 14-րդ տեղում: Մեր հավաքականն իր միջին վարկանիշով 4-րդն է եւ զիջում է միայն Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Ադրբեջանի հավաքականներին:

Կանանց մրցապայքարում 5 թիմեր՝ Բուլղարիան, Իսպանիան, Հունաստանի 1-ին հավաքականը, Սլովենիան ու Լեհաստանը վաստակել են 4-ական միավոր: Չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդ Ռուսաստանի հավաքականը առավելության հասավ Իսրայելի (3,5-0,5) ընտրանու նկատմամբ: Իսկ ահա վրաց շախմատիստուհիները 1,5-2,5 հաշվով զիջեցին լիտվացիներին: Հաջող խաղաց Ադրբեջանի թիմը՝ 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնելով ուկրաինուհիներին, որոնք եւս մեդալների հավակնորդ են համարվում: Կանանց մրցաշարում էլ մեկնարկային տուրում ոչ-ոքի արդյունք չգրանցվեց: 2-րդ տուրում Հայաստանի թե՛ տղամարդկանց, թե՛ կանանց հավաքականները կմրցեն Ռուսաստանի ընտրանու հետ: Տղամարդկանց մրցաշարում կմրցեն հետեւյալ զույգերը. Արոնյան-Սվիդլեր, Հակոբյան-Մորոզեւիչ, Սարգսյան-Ալեքսեեւ, Ասրյան-Յակովենկո: Կանանց մրցավեճում կկայանան հետեւյալ պարտիաները. Դանիելյան-Կոստենյուկ, Մկրտչյան-Կոսինցեւա, Աղինյան-Կովալեւսկայա, Անդրեասյան-Կորբուտ:

Վաչագան Ավագյանի փախուստը ստվերեց մեր հավաքականի ելույթները

Չիկագոյում ընթացող բռնցքամարտի աշխարհի առաջնությունում հայ բռնցքամարտիկների ընդհանուր առմամբ հաջող մրցելույթները ստվերվեցին տհաճ միջադեպով: Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, Հայաստանի հավաքականի անդամներից մեկը մրցումների ժամանակ փախուստի է դիմել՝ լքելով թիմը: Ինչպես տեղեկացանք ՀԱՕԿ-ի մամուլի ծառայությունից՝ դասալիքը Վաչագան Ավագյանն է: Վերջինս մինչեւ 54 կգ քաշային կարգում առաջին իսկ մենամարտում պարտվելով Չով Սոն Հանին (Կորեա)՝ դուրս էր մնացել հետագա պայքարից: Դժվար է ասել, թե նրա գլխում երբ էր ծագել փախուստի դիմելու որոշումը: Գուցե դա էլ հենց խանգարել էր Վաչագանին ինչպես հարկն է նախապատրաստվել առաջին մենամարտին:

Հետաքրքրականն այն է, որ Վաչագան Ավագյանը միայն վերջին պահին էր ընդգրկվել Հայաստանի հավաքականում: Բանն այն է, որ ԱՄՆ-ի դեսպանատունը մուտքի թույլտվություն չէր տվել Գաբրիել Տոլմաջյանին (54 կգ) եւ Սամվել Մաթեւոսյանին (69 կգ): Եվ վերջին պահին Տոլմաջյանի փոխարեն հավաքականում ընդգրկվել էր Ավագյանը:

Վաչագան Ավագյանի փախուստը սեւ բիծ է ոչ միայն Հայաստանի բռնցքամարտի հավաքականի, այլ ընդհանրապես հայ մարզիկների վրա: Այսուհետեւ միջազգային մրցումների մեկնող մեր մարզիկների նկատմամբ դեսպանատներն ավելի խիստ կգտնվեն մուտքի թույլտվություն տալու հարցում: Առանց այն էլ, եզակի չեն դեպքերը, որ ոչ միայն առանձին մարզիկների, այլ ամբողջ թիմերի չեն թույլատրել միջազգային մրցումների մեկնել: Օրինակների համար հեռու գնալ պետք չէ: Ամիսներ առաջ բասկետբոլի Հայաստանի աղջիկների հավաքականին չթույլատրեցին մեկնել Եվրոպայի առաջնության: Իսկ մինչ այդ էլ սափողակով հոկեյի Հայաստանի հավաքականը մուտքի թույլտվության պատճառով չմասնակցեց աշխարհի առաջնությանը:

Ինչպես հայտնի է, Չիկագոյում ընթացող աշխարհի առաջնությանը չի մասնակցում Կուբայի հավաքականը: Պատճառն այն է, որ կուբացի որոշ բռնցքամարտիկներ Բրազիլիայում կայացած մրցումների ժամանակ դիմել էին փախուստի: Եվ երկրի ղեկավարությունը, անձամբ Ֆիդել Կաստրոն, նոր փախուստները բացառելու նպատակով որոշում էին ընդունել՝ հրաժարվել աշխարհի առաջնությունից: Աստված չանի, որ մենք էլ որոշ մարզաձեւերում ստիպված լինենք նման քայլի դիմել:

«Մանչեսթերի» ֆուտբոլիստներն ամենաակտիվն են

Անգլիական «Սանդերլենդը» վերջին տասնամյակներին բնավ էլ երկրի առաջատար ակումբների շարքը չի դասվում: Ընթացիկ մրցաշրջանում էլ թիմը մեծ ջանքեր պետք է ներդնի ուժեղագույնների տեղը պահպանելու համար: Իսկ ահա թիմի երկրպագուներն իրենց ջերմեռանդությամբ առաջին տեղն են գրավում մյուս թիմերի ֆուտբոլասերների շրջանում:

Մի քանի տարի շարունակ անգլիական պրեմիեր լիգայի հանդիպումների ժամանակ մարզադաշտերում հատուկ ուսումնասիրություններ են կատարվել: Պարզվել է, որ աղմուկի ամենաբարձր մակարդակը գրանցվել է «Սանդերլենդի» մարզադաշտում: Միջինն այդ մարզադաշտում աղմուկի մակարդակը կազմել է 129,2 դեցիբել: Այս ցուցանիշով 2-րդ տեղում «Տոտենհեմի» ֆուտբոլասերներն են (128,3 դեցիբել), որոնց հաջորդում են «Մանչեսթր Սիթիի» երկրպագուները (127,4):

Ուրան էլ տարօրինակ է, անգլիական պրեմիեր լիգայի առաջատար ակումբների երկրպագուներն ավելի զուսպ են իրենց պահում խաղերի ժամանակ: Այսպես, «Չելսին» 6-րդ տեղում է, «Արսենալը»՝ 12-րդ, «Լիվերպուլը»՝ 16-րդ, իսկ «Մանչեսթր յունայթեդը»՝ 17-րդ: Իսկ ամենազուսպ ֆուտբոլասերները «Ֆուլհեմինն» են (115,4 դեցիբել):

Հաջող մրցելույթներ ամերիկյան ռինգում

Չիկագոյում ընթացող բռնցքամարտի աշխարհի առաջնության վերջին երեք օրերը բավական հաջող էին Հայաստանի պատվիրակների համար: Ռինգ դուրս եկած մեր վեց բռնցքամարտիկներից հինգը հաղթանակով ավարտեցին իրենց մենամարտերը եւ կշարունակեն պայքարը: Անհաջողության մատնվեց միայն Անդրանիկ Հակոբյանը (75 կգ), որն իր երկրորդ մենամարտն էր անցկացնում: Նա միավորների չնչին տարբերությամբ (20-22) զիջեց իռլանդացի Դարեն Սութերլանդին: Իսկ ահա Ազատ Հովհաննիսյանը (57 կգ), Էդուարդ Համբարձումյանը (64 կգ) եւ Հրաչյա Ջավախյանը (60 կգ) իրենց երկրորդ մենամարտերն էլ հաղթանակով ավարտեցին եւ մտան հաջորդ փուլ: Եթե նրանց հաջողվի եւս մեկ մենամարտ շահել, ապա օլիմպիական ուղեգիր կնվաճեն:

Ազատ Հովհաննիսյանը մեծ առավելությամբ (40-20) հաղթեց մոնղոլ բռնցքամարտիկ Զորիգբատոր Էնխզորիգին: Էդուարդ Համբարձումյանին էլ հաջողվեց մեծ առավելության հասնել մրցակցի՝ լիտվացի Էգիդիյուս Կավալիաուսկասի նկատմամբ (24-6): Ավելի համառ մրցապայքարում անցավ Հրաչյա Ջավախյանի մենամարտը ԱՄՆ-ն ներկայացնող Սադամ Ալիի հետ: Առաջին ռաունդը հայ բռնցքամարտիկը շահեց 7-5 հաշվով, երկրորդում հասավ մեկ միավորի առավելության (4-3): Երրորդ ռաունդում ուժերը հավասար էին (5-5), իսկ չորրորդում Ջավախյանը մենամարտը շահեց 4-3 հաշվով: Այսպիսով, հայ բռնցքամարտիկը հաղթեց 20-16 հաշվով:

Չիկագոյում իրենց անդրանիկ մենամարտերն անցկացրին Յուլակ Անանիկյանը (81 կգ) եւ Հովհաննես Դանիելյանը (48 կգ): Անանիկյանի մրցակիցը թուրք բռնցքամարտիկ Բահրամ Մուզաֆերն էր: Մեր բռնցքամարտիկը զգալի առավելության հասավ մրցակցի նկատմամբ եւ մենամարտը շահեց 23-13 հաշվով: Նրա հաջորդ մրցակիցը կլինի լիտվացի Սեմյոտասը:

Հովհաննես Դանիելյանը բացահայտ առավելության հասավ տրինիդադցի Ահարոն Կումբերբատչի նկատմամբ (28-0): 3-րդ ռաունդում մրցավարն ի նշան հայ բռնցքամարտիկի առավելության, դադարեցրեց մենամարտը եւ հաղթանակը շնորհեց Դանիելյանին:

48 կգ քաշային կարգում իր երկրորդ հաղթանակը տոնեց ռուսաստանցի Դավիթ Հայրապետյանը: Նա 27-18 հաշվով պարտության մատնեց 2005-ի աշխարհի փոխչեմպիոն, հունգարացի Միխայ Բեդակին: Հաջորդ հանդիպումը նա կանցկացնի աշխարհի ներկայիս չեմպիոն, չին բռնցքամարտիկ Ցզոու Շիմինի հետ:

Դարչինյանը չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկելու հնարավորություն է ստացել

Պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի որոշմամբ Վախթանգ Դարչինյանը պետք է մենամարտի ֆիլիպինցի Ջեդ Գորեսի հետ: Այդ մենամարտի հաղթողն իրավունք կստանա առաջին թեթեւ քաշում աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկել ներկայիս չեմպիոն, ռուսաստանցի Դմիտրի Կիրիլովի հետ: Վերջինս չեմպիոնի թափուր տիտղոսը նվաճել էր հոկտեմբերի 13-ին՝ Մոսկվայում հաղթելով ամերիկացի Խոսե Նավարոյին:

Ըստ Դարչինյանի ներկայացուցիչ Անջելո Հայդերի, Գորեսը ձախլիկ է եւ տիրապետում է ուժգին հարվածների, ինչպես եւ Վախթանգը: Վերջերս Գորեսը մրցավարների կասկածելի վճռով պարտվեց WBO-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Ֆեռնանդո Մոնտիելյուին:

Այժմ երկու բռնցքամարտիկներն էլ անհապաղ պետք է ֆեդերացիային տեղեկացնեն իրենց համաձայնության մասին: Հակառակ դեպքում IBF-ի ղեկավարությունը կքննարկի այլ թեկնածուների հարցը: Նշենք, որ երկու բռնցքամարտիկների պրոմոութերներն էլ դեկտեմբերի համար արդեն ծրագրել էին մասնակցությունը բռնցքամարտի շոու ծրագրերին եւ եթե հաջողվի համաձայնության գալ, ապա Դարչինյան-Գորես մենամարտը կկայանա դեկտեմբերի 1-ին կամ 8-ին:

Վերջնագծում Վահանյանը գտավ իր խաղը

Բարսելոնում 10 շախմատիստների մասնակցությամբ ավարտվեց շախմատի միջազգային մրցաշարը: Վերջնագծում Ռաֆայել Վահանյանը կարծես գտավ իր խաղը եւ երեք անընդմեջ հաղթանակ տոնեց: Ավարտական տուրում նա առավելության հասավ Ֆլուվիայի նկատմամբ: Սակայն մեկնարկում կրած անհաջողությունները թույլ չտվեցին Վահանյանին բարձր դիրք զբաղեցնել: Նա 4,5 միավորով Միխալ Կրասենկովի հետ բաժանեց 5-6-րդ տեղերը:

Մրցաշարի հաղթող դարձավ ճապոնացի Հիկարու Նակամուրան: Ավարտական տուրում հաղթելով Մարկ Նարցիսոյին, ճապոնացի շախմատիստը վաստակեց 7 միավոր: Նրանից մեկ միավորով հետ մնաց կուբացի Պերես Դոմինգեսը, որը ոչ-ոքի խաղաց Միգել Իլեսկասի հետ: 5,5-ական միավորով 3-4-րդ տեղերը բաժանեցին Վուգար Ղասիմովը եւ Ալեքսանդր Բելյավսկին: Ղասիմովը ոչ-ոքի խաղաց Կրասենկովի հետ, իսկ Բելյավսկին հաղթեց Օմսին:

Հաղթողը որոշվեց լրացուցիչ մրցախաղում

Մոսկվայում Վասիլի Իվանչուկն ու Պետեր Լեկոն 12 պարտիայից բաղկացած արագ շախմատի մրցախաղ անցկացրին: Առաջին օրն անցկացված չորս պարտիաներից մեկը շահեց Իվանչուկը, մյուսներն ավարտվեցին ոչ-ոքի: Հաջորդ օրը պատկերը նույնությամբ կրկնվեց եւ Իվանչուկը երկու միավորի առավելություն ստացավ: Սակայն Լեկոյին հաջողվեց հետ բերել կորուստը՝ ավարտական չորս պարտիաներից երկուսն ավարտելով իր օգտին: Այսպիսով, գրանցվեց ոչ-ոքի (6-6): Հաղթողին որոշելու համար նշանակվեց լրացուցիչ մրցախաղ: Կայծակնային երկու պարտիաներից առաջինն ավարտելով ոչ-ոքի, երկրորդը շահելով, Իվանչուկը դարձավ մրցախաղի հաղթող:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ Օրվա հետքով

Անշարժ գույքի գների աճի...

1-ին էջից

Մարզերում, բացառությամբ Երեւանի, բնակարանների առուվաճառքի գործարքների քանակը օգոստոսի համեմատ նույնպես նվազել է, բայց 10,8 տոկոսով, իսկ անցյալ տարվա սեպտեմբերի համեմատ ավելացել 9,3 տոկոսով: Գների աճի տեմպն այստեղ եւս նվազել է, կազմելով 1,1 տոկոս: Երեւանից հետո ամենաթանկ բնակարանները շարունակում են մնալ Աբովյանում, որտեղ 1 քմ մակերեսի շուկայական գինը սեպտեմբերին կազմել է 150 հազար դրամ, Վաղարշապատում (Էջմիածնում)՝ 132 հազար դրամ, այնուհետեւ Ջերմուկում՝ 114 հազար դրամ: Ապա գալիս են Աշտարակը՝ 1 քմ-ն՝ 110 հազար դրամ, Նոր Հաճընը՝ 106 հազար դրամ, Ծաղկաձորը՝ 105 հազար դրամ եւ Մասիսը՝ 103 հազար դրամ:

Մայրաքաղաքում արձանագրված անհատական տների 175 առուվաճառքի գործարքների ցուցանիշների վերլուծությունից պարզվել է, որ այստեղ միջին գները սեպտեմբերին օգոստոսի համեմատ աճել են 1,6 տոկոսով: Գործարքների քանակը օգոստոսի համեմատ աճել է 13,6 տոկոսով, իսկ նախորդ տարվա սեպտեմբերի համեմատ՝ գրեթե 39 տոկոսով: Միջինացված՝ 250 քմ շինության մակերես եւ 400 քմ տնամերձ ունեցող անհատական տների միջին 1 քմ-ի միջին գինը ըստ համայնքների, Երեւանում կազմել է.

Մարզերում միջինացված են 200 քմ շինության եւ 1000 քմ տնամերձ մակերեսով անհատական տների գները: Այստեղ անհատական տների գներն ամենաթանկն են նույն բնակավայրերում: Առաջինը դարձյալ Աբովյանն է, 1 քմ-ն՝ գրեթե 156 հազար դրամ, երկրորդը Ծաղկաձորը՝ 153 հազար դրամ: Ի դեպ, այստեղ գներն աճում են մեծ արագությամբ: Օգոստոսին միջին գինը կազմել էր 144 հազար դրամ: Երրորդը Վաղարշապատն է՝ 1 քմ-ն 137 հազար դրամ, այնուհետեւ Աշտարակը՝ 115 հազար դրամ, Նոր Հաճընը՝ 112 հազար դրամ, Մասիսը՝ 106 հազար դրամ: Նախորդ ամսվա համեմատ գների աճի տեմպն այստեղ ավելի բարձր է եղել եւ կազմել 2,4 տոկոս:

Սակայն ընդհանուր առմամբ, անշարժ գույքի շուկայում սեպտեմբերին արձանագրված հիմնական միտումը Երեւանում եւ մարզերում բնակարանների եւ անհատական տների գների աճի տեմպի դանդաղումն է: Ընդ որում, արդեն երկրորդ ամիսն է այս միտումը շարունակվում: Ինչո՞վ է դա պայմանավորված: Հավանաբար, մի քանի գործոններ են դեր խաղում: Դրանցից հիմնականը թերեւս սպասողական վիճակն է հերթական՝ այս անգամ նախագահական ընտրություններից առաջ: Թերեւս կարեւոր նշանակություն ունի նաեւ նորակառույց շենքերի եւ թաղամասերի շատ մտնելը, քանի որ գնորդները գերադասում են նախապատվությունը տալ նորակառույցներին՝ ժամանակակից կենցաղային հարմարություններով:

Համայնքներ	Միջին գները /դրամ/		
	սեպտեմբեր 2006թ.	սեպտեմբեր 2007թ.	օգոստոս 2007թ.
Կենտրոն	397900	472300	471800
Արաբկիր	314200	390500	389800
Քանաքեռ-Զեյթուն	196100	287200	286200
Նորք-Մարաշ	189900	243000	238900
Ավան	170600	242700	234900
Էրեբունի	163200	249100	240100
Շենգավիթ	192300	259800	256600
Դավթաշեն	204600	272600	263200
Աջափնյակ	182200	254800	250500
Մալաթիա-Սեբաստիա	175700	240200	235100
Նուբարաշեն	114200	131400	129800
Միջինը Երեւանում /բացի Նոր Նորքից/	209200	276700	272400

Մինչեւ տարեվերջ Երեւանում կգործեն 110 նոր ավտոբուսներ

Հայտնեց «Երեւանտրանս» ընկերության տնօրենը

Երեւանի քաղաքապետարանում տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսի ժամանակ «Երեւանտրանս» ընկերության տնօրեն **Կարեն Եղիազարյանը** հայտնեց, որ մինչեւ տարեվերջ 14 մասնավոր ընկերություններ կներմուծեն 110 նոր ավտոբուսներ: Նրա համոզմամբ, դա բավականին կբարելավի մայրաքաղաքի տրանսպորտային սպասարկումը: «Երեւանտրանսի» տնօրենի կարծիքով, գերբեռնվածության խնդիրը միկրոավտոբուսների թվի ավելացմամբ չի լուծվի: Նա նաեւ հայտնեց, որ Համաշխարհային բանկի՝ լուսացույցների տեղադրման, ընդհանուր կառավարման համակարգի եւ երթուղային նոր ցանցի ստեղծման համար հայտարարված մրցույթը շահած երկու ընկերություններ հետաքրքրական առաջարկներ են ներկայացրել: Նրանց առաջարկները պետք է քննարկվեն եւ մեր կառավարման ինստիտուտի մշակած երթուղային նոր ցանցի հետ կստեղծվի համատեղ մեկ նախագիծ:

Քաղաքապետարանի եւ ճանապարհային ոստիկանության միջեւ աշխատանքների համակարգումը, ըստ Կարեն Եղիազարյանի, ուժեղացել է: Սակայն դա չի նշանակում, որ ապօրինի կանգառումները վերանան: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ ավելի խիստ տույժեր լինեն եւ ինչպես այլ քաղաքներում, գործեն էվակուատորներ, որոնք խախտում կատարած մեքենաներին տեղափոխեն տուգանային հրապարակ:

Ա. Մ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԾՁԲ-07/40» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ բնապահպանության նախարարության կարիքների համար ՀՀ տարածքի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի հիդրոերկրաբանական մոնիտորինգի վարման ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, 115 սենյակ հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12.00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/302 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կարիքների համար Աշտարակում Ներսես Աշտարակեցու հուշարձանի կառուցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1900 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Ավետիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 11:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/303» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **Աշտարակ քաղաքի թատրոնի ջեռուցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2800 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25 հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Մարտիրոսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 12.00-ն:

ՄԵՐ ՀԻՆ ԸՆԿԵՐԸ
ԵՐԿՐԻ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀՅ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍԻՐԵԼԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐ ԵՎ ՀԱՐԳԵԼԻ ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐ

Հ. Յ. Դաշնակցությունը պատրաստվում է նախագահական ընտրություններին:

Դաշնակցությունը ընտրում է նախագահի իր թեկնածուին:

Այդ ընտրությունը նաեւ Ձերն է:

Ձեր խոսքը եւս կարեւոր է նոյեմբերին կայանալիք ժողովում մեր երկու թեկնածուների Վահան Հովհաննիսյանի եւ Արմեն Ռուստամյանի միջեւ ընտրություն կատարելու հարցում:

Նրանք չեն պայքարում իրար դեմ: Նրանց առաջադրել ենք հանուն մեր երկրի: Նրանք հին ընկերներ են: Մեր հին ընկերը երկրի նոր նախագահ:

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ԵՆՔ Հ.Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ՀԵՏ ՀԱՆԴԻՊՄԱՆ

Երկուշաբթի հոկտեմբերի 29-ին «Մոսկվա» կինոթատրոնում, ժամը 19:00-ին

Երեքշաբթի հոկտեմբերի 30-ին «Կանազ»-ի մշակույթի տանը, ժամը 19:00-ին

Չորեքշաբթի հոկտեմբերի 31-ին «Հայրուսակ» համալսարանում, ժամը 19:00-ին

Գ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ սույն թվականի հոկտեմբերի 24-ին Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիայի կողմից ՀՀ կենտրոնական բանկի գրանցմանն է ներկայացվել հոկտեմբերի 11-ին Կենտրոնական բանկ ներկայացված «Ռեեստրի վարման եւ կենտրոնացված պահառության» կանոնակարգի փոփոխությունների եւ լրացումների ճշտված տարբերակը»:

Վերոհիշյալ փաստաթղթերը տեղակայված են «www.cba.am/Արժեթղթերի շուկա /Կարգավորում /ԻԿԿ փաստաթղթեր /Գրանցման ներկայացված կանոններ/Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» կայքում:

Շահագրգիռ անձինք կարող են վերոհիշյալ կանոնների վերաբերյալ իրենց գրավոր առաջարկությունները եւ դիտողությունները ներկայացնել ՀՀ կենտրոնական բանկ մինչեւ 2007թ. նոյեմբերի 12-ը»:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

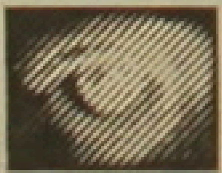

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնը
նոյեմբերի 7-30-ը
ներկայացնում է
Գրիգոր Խաչատրյանի
անհատական ցուցահանդեսը

Համադրող՝ *Դավիթ Կարեյան*
Բացումը ժ. 17-00
Դիտման ժամերը. երկուշաբթի-ուրբաթ՝ 11:00-17:00, շաբաթ՝ 11:00-15:00

ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ արժութային շուկայում ձեւավորվել են հետեւյալ արտարժույթների միջին փոխարժեքները. 29.10.2007 թ.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Միջին փոխարժեք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	324.78
EUR	1	ԵՎՐՈ	467.16
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	13.11
GEL	1	Վրաց. լարի	200.17

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆԸ

«Էքսոլթ» ՍՊԸ-ն դիմել է Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովին՝ Երեւանում 5805-5825 տիրույթում ռադիոռելեային ցանց կազմակերպելու նպատակով ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվություն ստանալու համար: «Էքսոլթ» ՍՊԸ 548860 info@xter.net

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ծանուցվում է ՀՀ Արմավիրի մարզի Գայ համայնքում հողի սեփականատեր Ռաֆիկ Մալոյանի՝ ձկնաբուծական նպատակով ստորերկրյա ջրային ռեսուրսից 102,0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007 թ. նոյեմբերի 5-ին, ժամը 16-ին Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 29.10.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: